

SAMOEVALUACIJA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE

za razdoblje 2016-2019. godine

Studeni 2020. godine

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj,
Podmjera 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“, Podmjera 19.3. „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ i Podmjera 19.4. „Tekući troškovi i animacija“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“
LAG MOSLAVINA

PROGRAMA RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.
Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

SADRŽAJ

UVOD	4
1. KONTEKST PROVEDBE	5
1.1. Opće informacije	5
1.2. Metodološki pristup	6
2. LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA	6
2.1. Ishodište i opći podaci	7
2.2. Polazni ciljevi, prioriteti, mjere i pokazatelji	7
2.3. Provedba LRS u razdoblju 2016. do 2019. godine	12
3. TEMATSKO VREDNOVANJE LRS	15
3.1. Dostizanje pokazatelja u LRS	15
3.2. Analiza	16
3.3. Zaključci	16
3.4. Preporuke	17
4. PROVEDBA MJERA UTVRĐENIH U LRS	17
4.1. Analiza provedbe LRS	17
4.1.1. Provedeni LAG natječaji za mjere u LRS	20
4.1.2. Analiza provedenih LAG natječaja i ostvarenih rezultata	20
4.2. Disperzija odobrenih projekata	27
4.3. Zaključci	28
4.4. Preporuke	29
5. INOVATIVNOST PROJEKATA	29
5.1. Analiza	29
5.2. Zaključci	30
5.3. Preporuke	30
6. PREGLED KORISNIKA PO SEKTORIMA	31
6.1. Analiza	31
6.2. Zaključci	31
6.3. Preporuke	32
7. KVALITETA PRISPJELIH PRIJEDLOGA	32
7.1. Analiza	32
7.2. Zaključci	33
7.3. Preporuke	33
8. PROJEKTI SURADNJE	33
8.1. Analiza	33
8.2. Zaključci	34
8.3. Preporuke	34
9. JAČANJE KAPACITETA LAG BARANJA	35
9.1. Analiza	35
9.2. Zaključci	36
9.3. Preporuke	37
10. ANALIZA ODGOVORA IZ UPITNIKA	37
10.1. Anketni upitnik	37
10.2. Rezultati anketnog upitnika	37
10.3. Zaključci	44
10.4. Preporuke	44

11. OPĆI ZAKLJUČCI I PREPORUKE	45
11.1. Opći zaključci	45
11.2. Opće preporuke	47
PRILOZI	49

UVOD

Glavni odbor LAG Baranja u svibnju 2016. godine usvojio je Lokalnu razvojnu strategiju (LRS) u sklopu provedbe Mjere 19. LEADER/CLLD. U skladu s poglavljem 6. „Način praćenja i procjene provedbe strategije” LRS i Uredbom EU br. 1303/2013. koja u točki 34.3. pod g) propisuje obvezu praćenja provedbe lokalne razvojne strategije i podržanih operacija kao i provedbu LRS, Glavni odbor LAG-a Baranja je dana 15. lipnja 2020. godine donio odluku o evaluaciji LRS za razdoblje 2016. -2019. godine i odluku o Povjerenstvu iz sastava LAG-a Baranja. Povjerenstvo za evaluaciju imalo je zadaću provesti samoevaluaciju LRS za razdoblje 2016.- 2019. godine. Ovo je prva evaluacija LRS koju je proveo LAG Baranja.

Evaluacija LRS na lokalnoj razini odnosi se na procjenu i vrednovanje primjerenosti i učinkovitosti provedbe LRS u promatranom razdoblju.

Predmet procjene i vrednovanja bili su:

- a) dostizanje pokazatelja u LRS u Programu LEADER/CLLD
- b) provedba mjera za postizanje ciljeva i prioriteta u LRS
- c) pregled korisnika koji su se prijavili za financiranje projekata iz LRS
- d) inovativnost zaprimljenih prijedloga za financiranje iz LRS
- e) kvaliteta pristiglih projekata s gledišta pripreme prijave i razumijevanje zatraženih sredstava sufinanciranja
- f) projekti suradnje
- g) osiguravanje održivosti poslovanja i nakon prestanka razdoblja sufinanciranja

Cilj evaluacije je:

- a) dobivanje informacija o učinkovitosti i adekvatnosti primjene LRS u razdoblju 2016. -2019. godine
- b) stvaranje zaključaka
- c) stvaranje preporuka koje će se koristiti kao polazište LAG-u Baranja za pripremu novih natječaja tijekom programskog razdoblja 2014.-2020. godine i za novo programsko razdoblje 2021.-2027. godine

Izvještaj o samoevaluaciji unutar svakog poglavlja sadrži analizu i ima istaknute zaključke i preporuke vezane uz to poglavlje.

1. KONTEKST PROVEDBE

1.1. Opće informacije

Kontekst provedbe evaluacije

Glavni odbor LAG-a Baranja u svibnju 2016. godine usvojio je Lokalnu razvojnu strategiju (LRS) u sklopu provedbe Mjere 19 LEADER/CLLD. U skladu s poglavljem 6. „Način praćenja i procjene provedbe strategije” LRS i Uredbom EU br. 1303/2013. koja u točki 34.3. pod g) propisuje obvezu praćenja provedbe lokalne razvojne strategije i podržanih operacija i provedbu LRS, Glavni odbor LAG-a Baranja je dana 15. lipnja 2020.godine donio odluku o evaluaciji LRS za razdoblje 2016. - 2019. godine i odluku o Povjerenstvu za evaluaciju iz sastava LAG-a Baranja. Povjerenstvo za evaluaciju imalo je zadaću provesti samoevaluaciju LRS za razdoblje 2016.- 2019. godine. Ovo je prva evaluacija LRS koju provodi LAG Baranja.

Nakon što je izrađen plan za samoevaluaciju, Povjerenstvo je u suradnji s Uredom LAG-a Baranja prikupilo potrebne podatke. Na temelju prikupljenih podataka izrađen je ovaj izvještaj o samoevaluaciji LRS za razdoblje 2016. -2019. godine.

Svrha evaluacije LRS je:

- a) provjeriti učinkovitost provedbe LRS na LAG području i provjeriti hoće li zaprimljeni projekti dovesti do uspješnog postignuća postavljenih ciljeva i prioriteta utvrđenih u LRS
- b) provjeriti učinkovitost provedbe LRS na cijelom LAG području (disperzija projekata)
- c) provjeriti učinkovitost financijske uspješnosti LEADER/CLLD pristupa
- d) dobivanje početnih podataka za daljnju primjenu LEADER/CLLD pristupa na LAG području

Predmet procjene i vrednovanja bili su:

- a) dostizanje pokazatelja u LRS u Programu LEADER/CLLD
- b) provedba mjera za postizanje ciljeva i prioriteta u LRS
- c) pregled korisnika koji su se prijavili za financiranje projekata iz LRS
- d) inovativnost zaprimljenih prijedloga za financiranje iz LRS
- e) kvaliteta pristiglih projekata s gledišta pripreme prijave i razumijevanje zatraženih sredstava sufinanciranja
- f) projekti suradnje
- g) osiguravanje održivosti poslovanja i nakon prestanka razdoblja sufinanciranja

Cilj evaluacije je:

- a) dobivanje informacija o učinkovitosti i adekvatnosti primjene LRS u razdoblju 2016. -2019. godine
- b) stvaranje zaključaka
- c) stvaranje preporuka koje će se koristiti kao polazište LAG-u Baranja za pripremu novih natječaja tijekom programskog razdoblja 2014.-2020. godine i za novo programsko razdoblje 2021.-2027. godine

Izvještaj o samoevaluaciji unutar svakog poglavlja sadrži analizu i ima istaknute zaključke i preporuke vezane uz to poglavlje.

1.2. Metodološki pristup

Polazište u izradi samoevaluacije LRS LAG-a Baranja je LEADER metoda koja se zasniva na 7 načela:

1. Pristup temeljen na osobitostima područja
2. Pristup bottom-up (odozdo prema gore)
3. Razvoj lokalnih partnerstava
4. Umrežavanje
5. Inovativni pristup
6. Integrirane i multisektorske aktivnosti
7. Suradnja

Cilj samoevaluacije je utvrditi u kojoj su mjeri aktivnosti iz LRS poduprle lokalni razvoj na području LAG-a Baranja sukladno provedbenoj Uredbi Komisije (EU) br. 808/2014 i fokus području 6 B - Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima, osobito s obzirom na postotak ruralnog stanovništva obuhvaćenog strategijama lokalnog razvoja, radnih mjesta održanih ili stvorenih u projektima kojima je dodijeljena potpora i postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastrukture.

Kao izvor podataka korišteni su dostupni podaci iz baze LAG-a Baranja o korisnicima i projektima, te sekundarni javno objavljeni podaci vezani uz provedbu Mjere 19 LEADER/CLLD na razini Republike Hrvatske.

Analiza monitoringa i financijskih podataka koja se koristi u izradi ovog izvještaja, obuhvaća metode prikupljanja i obrade primarnih podataka za stolom, statističke metode, opisne metode, metode analize i sinteze te metodu ankete kroz upitnik koji su dionici s područja LAG-a Baranja popunjavali, a dostavlja se u prilogu ovog izvještaja.

2. LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA LAG-a BARANJA

2.1. Ishodište i opći podaci

Lokalna akcijska grupa Baranja, skraćeno LAG Baranja osnovana je 04. veljače 2010. godine i obuhvaća područje od 1.154 km koje u sebe uključuje 10 jedinica lokalne samouprave i to: Grad Beli Manastir, Općinu Bilje, Općinu Čeminac, Općinu Darda, Općinu Draž, Općinu Jagodnjak, Općinu Kneževi Vinogradi, Općinu Petlovac, Općinu Popovac i Mjesni odbor Lijeva Obala Drave u sastavu grada Osijeka i na kojem je prema popisu iz 2011. godine živjelo 40.355 stanovnika.

Lokalna akcijska grupa predstavlja posebno partnerstvo na području koje čine predstavnici različitih interesnih skupina uključenih u tri sektora:

- javni sektor
- gospodarski sektor
- civilni sektor

LAG Baranja trenutno okuplja 61-og člana od čega je 14 članova iz javnog sektora, 29 iz gospodarskog sektora i 18 iz civilnog sektora.

LAG Baranja je organiziran kao udruga sukladno Zakonu o udrugama (NN 74/14, 70/17 i 98/19).

Organi upravljanja LAG-a Baranja su:

- a) skupština
- b) glavni odbor
- c) nadzorni odbor
- d) voditelj ureda LAG-a

Skupštinu čine svi članovi LAG-a Baranja. Glavni odbor čini 9 članova od kojih 2 člana čine predstavnici javnog sektora, 3 člana predstavnici gospodarskog sektora i 4 člana predstavnici civilnog sektora.

Nadzorni odbor broji 5 članova od kojih su tri predstavnici iz javnog sektora, jedna osoba iz gospodarskog sektora i jedna osoba iz civilnog sektora.

LAG Baranja trenutno zapošljava 3 osobe od kojih su dvije osobe zaposlene na neodređeno vrijeme i ima imenovanog voditelja Ureda LAG Baranja kao upravljačko tijelo, a voditelj ureda zaposlen je na određeno radno vrijeme.

Pri provedbi Mjere 19 LEADER/CLLD trebaju se slijediti i ostali strateški dokumenti relevantni za područje LAG-a, a to su strategije jedinica lokalne samouprave na LAG području i regionalna razvojna strategija. Na regionalnoj razini to je Županijska regionalna strategija Osječko-baranjske županije. Na nacionalnoj razini ključni strateški dokument je Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine (PRR).

Projekti koji se provode u okviru Mjere 19 LEADER/CLLD prema pravilima PRR financirani su samo iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i u okviru LEADER metode trebaju doprinosti fokus području 6B – Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.

Povjerenstvo za evaluaciju utvrdilo je da LAG Baranja u provedbi Mjere 19 LEADER/CLLD slijedi ostale strateške dokumente relevantne za LAG područje.

2.2. Polazni ciljevi, prioriteti mjere i pokazatelji

Na temelju prijave na natječaj za Podmjeru 19.1. Programa ruralnog razvoja LAG je izradio Lokalnu razvojnu strategiju za razdoblje 2014. – 2020. godine (u daljnjem tekstu: LRS). LRS je usvojena na Skupštini LAG-a Baranja koja je održana 04.06.2016. godine. **Za provedbu LRS (podmjere 19.2., 19.3. i 19.4.) LAG-u je odobreno ukupno 1.137.938,00 €, odnosno 8.517.234,38 kn.**

U LRS su definirana 3 cilja s prioritetima i mjerama te fokus područjima sukladno provedbenoj Uredbi Komisije (EU) br. 808/2014 od 17. srpnja 2014. godine kako je prikazano u tablici.

Tablica 1. Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i tipovi operacija

Strateški ciljevi	Prioriteti	Mjere	Tipovi operacije iz PRR	Fokus područje
CILJ 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti	Prioritet 1.1. <i>Unaprjeđenje i jačanje poslovanja malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti	TO 4.1.1. <i>Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava</i>	2A
		Mjera 1.1.2. Potpora ulaganjima za smanjenje štetnog utjecaja na okoliš	TO 4.1.2. <i>Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš</i>	5D
		Mjera 1.1.3. Potpora za primjenu obnovljivih izvora energije i razvoj održivih eko-modela gospodarenja	TO 4.1.3. <i>Korištenje obnovljivih izvora energije</i>	5C
		Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih PG	TO 6.3.1. <i>Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	2A
	Prioritet 1.2. <i>Razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Mjera 1.2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti	TO 4.2.1. <i>Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima</i>	3A
		Mjera 1.2.2. Potpora uvođenju poljoprivrednika u sustav kvalitete	TO 3.1.1. <i>Potpora poljoprivrednicima za sudjelovanje u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode</i>	3A
		Mjera 1.2.3. Potpora za pilot projekte i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija	TO 16.2.1. <i>Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija</i>	2A/
CILJ 2. Diversifikacija poljoprivrednih djelatnosti, umrežavanje poljoprivrednika i razvoj novih načina prodaje	Prioritet 2.1. <i>Diversifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima</i>	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga	TO 6.4.1. <i>Potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima</i>	6A
	Prioritet 2.2. <i>Umrežavanje poljoprivrednih proizvođača i promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom</i>	Mjera 2.2.1. Potpora za umrežavanje proizvođača i zajednički nastup na tržištu	TO 9.1.1. <i>Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija /</i>	3A
		Mjera 2.2.2. Potpora za uspostavljanje kratkih lanaca opskrbe	TO 16.4.1. <i>Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta</i>	3A
CILJ 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama	Prioritet 3.1. <i>Podizanje društvenog standarda, kvalitete života i socijalne uključenosti stanovništva u ruralnim sredinama</i>	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga	TO 7.4.1. <i>Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezane infrastrukture</i>	6B
	Prioritet 3.2. <i>Podizanje okolišnog standarda i očuvanje prirodnih vrijednosti</i>	Mjera 3.2.1. Potpora ulaganju u očuvanje prirodnih vrijednosti i ostalu manju infrastrukturu	TO 8.5.2. <i>Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture</i>	P4

Procjena sredstava za provedbu LRS po ciljevima, mjerama i tipovima operacija, te planirani broj projekata prikazani su u tablici.

Tablica 2.- Procjena sredstava za provedbu LRS (u % i €)

Strateški cilj/Prioritet	Mjera /Tip operacije iz PRR	Alokacija mjere i TO (%)	Ukupno € po TO	Ukupno br. projekata
CILJ 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti (50,17%)				
Prioritet 1.1. <i>Unaprjeđenje i jačanje poslovanja malih poljoprivrednih gospodarstava (29,64)</i>	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti <i>TO 4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava</i>	8,3	72.000	5
	Mjera 1.1.2. Potpora ulaganjima za smanjenje štetnog utjecaja na okoliš <i>TO 4.1.2. Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš</i>	3,46	30.000	2
	Mjera 1.1.3. Potpora za primjenu obnovljivih izvora energije i razvoj održivih eko-modela gospodarenja <i>TO 4.1.3. Korištenje obnovljivih izvora energije</i>	2,31	20.000	2
	Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava <i>TO 6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	15,57	135.000	9
Prioritet 1.2. <i>Razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti (20,53)</i>	Mjera 1. 2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti <i>TO 4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima</i>	10,38	90.000	6
	Mjera 1.2.2. Potpora uvođenju poljoprivrednika u sustav kvalitete <i>TO 3.1.1. Potpora poljoprivrednicima za sudjelovanje u sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode</i>	2,08	18.0/00	3
	Mjera 1.2.3. Potpora za pilot projekte i razvoj novih proizvoda, postupaka , procesa i tehnologija <i>TO 16.2.1. Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija</i>	8,07	70.000	1

CILJ 2. Diversifikacija poljoprivrednih djelatnosti, umrežavanje poljoprivrednika i razvoj novih načina prodaje(19,84%				
Prioritet 2.1. <i>Diversifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima (12,92)</i>	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga			
	TO 6.4.1. Potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima	12,92	112.000	8
Prioritet 2.2. <i>Umrežavanje poljoprivrednih proizvođača i promicanje organizacije lanaca opskrbe hranom (6,92)</i>	Mjera 2.2.1. Potpora za umrežavanje proizvođača i zajednički nastup na tržištu			
	TO 9.1.1. Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	3,46	30.000	2
	Mjera 2.2.2. Potpora za uspostavljanje kratkih lanaca opskrbe			
	TO 16.4.1. Kratki lanci opskrbe i lokalna tržišta	3,46	30.000	1
CILJ 3-Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama (29,99%)				
Prioritet 3.1.- <i>Podizanje društvenog standarda, kvalitete života i socijalne uključenosti stanovništva u ruralnim sredinama</i>	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga			
	TO 7.4.1. Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezane infrastrukture	27,68	240.000	16
Prioritet 3.2. <i>Podizanje okolišnog standarda i očuvanje prirodnih vrijednosti</i>	Mjera 3.2.1. Potpora ulaganju u očuvanje prirodnih vrijednosti i ostalu manju infrastrukturu			
	TO 8.5.2. Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	2,31	20.000	2
UKUPNO UDIO:		100,00	867.000	57
		%	apsolutni iznos	
Ukupno financiranje projekta iz Podmjere 19.2		76,19	867.000	
Projekti suradnje iz Podmjere 19.3 (5% od 19.2)		3,81	43.350	
Tekući troškovi i animacija iz Podmjere 19.4 (25% od 19.2 i 19.3)		20,00	227.588	
UKUPNO RASPOLOŽIVI IZNOS U €		100,00	1.137.938	

Sukladno Uredbi EU br. 1303/2013 koja u točki 34.3.g) propisuje obvezu praćenja provedbe lokalne razvojne strategije i podržanih operacija te posebne procjene vezane uz provedbu LRS, utvrđeni su indikatori za praćenje učinaka provedbe LRS kako je prikazano u tablici.

Tablica 3. Indikatori za praćenje učinka provedbe LRS -2016. godina

Ciljevi	Pokazatelji uspjehnosti/Indikatori	Ciljna vrijednost 2023.	Izvor provjere
CILJ 1. <i>Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Broj PG koja su unaprijedila svoje poslovanje investiranjem	15	Potpisani ugovor sa APPRRR, evidencija LAG-a
	Broj malih PG koja su modernizirala gospodarstvo ili povećala ekonomsku snagu	9	Potpisani ugovori sa APPRRR, evidencija LAG-a
	Broj PG koja su ušla u sustav kvalitete	3	Ministarstvo poljoprivrede, evidencija LAG-a
	Broj novih radnih mjesta	3	Evidencija PG, evidencija LAG-a
	Broj novih poljoprivrednih proizvoda pripremljenih za tržište	3	Ministarstvo poljoprivrede deklaracija o proizvodu, evidencija LAG-a, evidencija korisnika
CILJ2. <i>Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti, umrežavanje poljoprivrednika i razvoja novih načina prodaje</i>	Broj provedenih projekata za pokretanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti	8	Potpisani ugovor sa APPRRR, evidencija LAG-a
	Broj pokrenutih proizvođačkih organizacija i grupa	2	Ministarstvo poljoprivrede, Registar udruga, evidencija LAG-a
	Broj pokrenutih kratkih lanaca opskrbe	1	Evidencija LAG-a
	Broj novih radnih mjesta	3	Evidencija PG, evidencija LAG-a
CILJ 3. <i>Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama</i>	Broj novih sadržaja društvene infrastrukture	16	Podaci iz JLS, podaci iz udruga, evidencija LAG-a
	Broj novih poučnih staza i tematskih putova	2	Podaci iz JLS, podaci iz udruga, evidencija LAG-a
	Udio stanovnika korisnika poboljšane društvene infrastrukture	10%	Procjena JLS, procjena udruga

Lokalna razvojna strategija LAG Baranja izrađena je sukladno Vodiču za pripremu, praćenje i evaluaciju Strategija lokalnog razvoja za programsko razdoblje 2014.-2020. godine koji je izradilo Ministarstvo poljoprivrede RH, Odjel za ruralni razvojni u suradnji s Estonian Leader Union.

U Vodiču, u poglavlju 5.3.2. „Opis tipa operacija (mjere)“, nalazi se popis mjera iz Programa ruralnog razvoja koje su se mogle koristiti za provedbu za Mjere 19 LEADER/CLLD.

LAG Baranja se u početnoj LRS odlučio za mjere koje su proizašle kao rezultat SWOT analize. Budući da su potrebe područja vrlo široke, početne mjere su, zbog nedostatka praktičnog iskustva u provedbi LEADER metode, ambiciozno i široko postavljene kako bi se odgovorilo zahtjevima što šireg kruga dionika s područja LAG Baranja.

2.3. Provedba lokalne razvojne strategije u razdoblju 2016. do 2019. godine

Zbog promjena iniciranih od strane Ministarstva poljoprivrede RH kao ugovornog tijela (UT) i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) kao operativnog provedbenog tijela (OT) te potrebnih izmjena LRS zbog zahtjeva dionika s terena, LAG Baranja je u razdoblju od 2016. do 2019. godine proveo postupak usklađenja i promjene strategije u tri navrata.

Prvo usklađenje LRS provedeno je 20.12.2017. godine u financijskom dijelu razmjerno dodijeljenim sredstvima na temelju Ugovora o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5756 od 20.02.2017. godine (Klasa:440-12/16-19-02-01/0028 URBROJ:343-1400/01-17-005) kojim je LAG-u Baranja **odobreno 5% više sredstava za provedbu LRS** te izmijenjenim podzakonskim propisima i pravilnicima za provedbu podmjera 19.2, 19.3 i 19.4 Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine. Prilikom prvog usklađenja LRS izostavljena je Podmjera 16.2. „Potpora za pilot-projekte za razvoj novih proizvoda, praksi, postupaka i tehnologija“ budući je ista izostavljena iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine, pa samim tim se nije mogla provoditi niti unutar Mjere 19. LEADER/CLLD.

Dana 04.01.2018. godine između LAG-a Baranja i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) potpisan je **Sporazum o suradnji u izvršavanju delegiranih administrativnih provjera** prilikom provedbe operacija u okviru strategije lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, Mjera 19 „Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER/CLLD“. Člankom 7. navedenog Sporazuma definirano je kako će APPRRR aktivirati pojedini tip operacije putem odabrane LRS dostavom odgovarajuće dokumentacije (nacrt teksta LAG natječaja s priložima i obrascima, kontrolnim listama i drugim dokumentima) odabranom LAG-u u dijelu delegiranih administrativnih provjera. Isto tako, člankom 5. stavak 5. Sporazuma definirani su tipovi operacija (u daljnjem tekstu TO) za koje će APPRRR odobriti aktivacije. Sukladno navedenom Sporazumu i definiranim TO za aktivaciju LAG Baranja je napravio izmjene LRS.

Izmjene LRS obavljene su radi usklađivanja akcijskog i financijskog plana s dinamikom aktivacija pojedinih tipova operacija od strane APPRRR-a, te pojačanog interesa korisnika za pojedine tipove operacija na terenu. Nakon izmjena LRS je usklađena s iznosom odobrenih sredstava za njenu provedbu, te prilagođena novonastalim potrebama lokalnih dionika na LAG području.

Prva izmjena LRS provedena je odlukom Skupštine LAG-a Baranja od 20.12.2018. godine kojom su izostavljene sljedeće mjere: **Mjera 1.1.2** „Potpora ulaganjima za smanjenja štetnog utjecaja na okoliš“ (TO 4.1.2.), **Mjera 1.1.3** „Potpora za primjenu obnovljivih izvora energije i razvoj održivih eko-modela gospodarenja“ (TO 4.1.3.), **Mjera 1.2.2** „Potpora uvođenju poljoprivrednika u sustav kvalitete“ (TO 3.1.1.), **Mjera 2.2.1** „Potpora za umrežavanje proizvođača i zajednički nastup na tržištu“ (TO 9.1.1.) i **Mjera 2.2.2** „Potpora za uspostavljanje kratkih lanaca prodaje“ (TO 16.4.1.) po preporuci OT budući da se za te mjere zbog manjeg interesa na natjecajima na nacionalnoj razini neće pripremati aktivacije na LAG razini. Sredstva mjera koje su izostavljene preraspodijeljena su u preostale mjere u LRS.

Druga izmjena LRS provedena je na temelju Odluke Glavnog odbora od 13.12.2019. godine kojom se **iz LRS izostavlja Mjera 3.2.1** „Potpora ulaganju u očuvanje prirodnih vrijednosti i ostalu manju infrastrukturu“ (TO 8.5.2.), a planirana sredstva se prebacuju u preostale mjere iz LRS. Istodobno su promijenjeni i iznosi alokacija za pojedine mjere. Tom prigodom, **povećani su iznosi alokacija za Mjeru 1.1.1. i Mjeru 1.1.4.**, dok su **smanjeni iznosi za Mjeru 1.2.1., Mjeru 2.1.1. i Mjeru 3.1.1.** u LRS.

Planirani ciljevi, prioriteti i mjere nakon provedenih usklađenja i izmjena LRS prikazani su u tablici.

Tablica 4.- Ciljevi, prioriteti i mjere nakon izmjena

Strateški ciljevi	Prioriteti	Mjere	Tipovi operacije iz PRR	Fokus područje
CILJ 1. <i>Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Prioritet 1.1. <i>Unaprjeđenje i jačanje poslovanja malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti	TO 4.1.1. <i>Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava</i>	2A
		Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih PG	TO 6.3.1. <i>Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	2A
	Prioritet 1.2. <i>Razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Mjera 1. 2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti	TO 4.2.1. <i>Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima</i>	3A
CILJ 2. <i>Diversifikacija poljoprivrednih djelatnosti</i>	Prioritet 2.1. <i>Diversifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima</i>	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga	TO 6.4.1. <i>Potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima</i>	6A
CILJ 3. <i>Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama</i>	Prioritet 3.1. <i>Podizanje društvenog standarda, kvalitete života i socijalne uključenosti stanovništva u ruralnim sredinama</i>	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga	TO 7.4.1. <i>Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezane infrastrukture</i>	6B

U skladu s izmjenama LRS mijenjani su i financijski iznosi sredstava po mjerama. **Za financiranje provedbe LRS LAG-a Baranja odobrena su ukupna sredstva u iznosu od 1.194.834,00 €** kako je prikazano u tablici.

Tablica 5. Odobrena sredstva za financiranje LRS-nakon izmjene

R/b	Opis	Udio %	Iznos €
1.	Ukupno za financiranje projekta iz Podmjere 19.2	76,19	910.350,00
2.	Projekti suradnje iz Podmjere 19.3 (5% od 19.2)	3,81	45.517,00
3.	Tekući troškovi i animacija iz Podmjere 19.4 (25% od 19.2 i 19.3)	20,00	238.967,00
	UKUPNO RASPOLOŽIVI IZNOS U €	100,00	1.194.834,00

Iz Tablice 4. je vidljivo da je LAG Baranja izmjenama LRS smanjio broj mjera ne dirajući u zadane ciljeve. Smanjenje broja mjera nastalo je zbog kašnjenja u provedbi Podmjere 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategija” i velikog interesa potencijalnih korisnika na terenu za pojedine mjere.

LAG Baranja je iz polazne LRS isključio one mjere za koje je Ministarstvo poljoprivrede odlučilo, da zbog smanjenog interesa za natječaje za određene TO na nacionalnoj razini neće pokretati aktivaciju za natječaje na LAG razini. Isto tako LAG Baranja je iz LRS isključio one mjere za koje su potencijalni korisnici na terenu pokazali manji interes. Kod isključenja pojedinih mjera LAG Baranja je vodio računa da se ostave one mjere za koje je postojao pojačani interes na terenu te da se izostave one mjere i tipovi operacija kod kojih zainteresirani korisnici mogu lakše ostvariti potporu na natječajima raspisanim na nacionalnoj razini zbog općenito smanjenog zanimanja na nacionalnoj razini. Na taj način LRS se prilagodila i uskladila s raspoloživim iznosima sredstava koja su dodijeljena LAG-u Baranja na upravljanje te s postojećim ljudskim kapacitetima za provedbu LRS.

Provedba LRS ovisila je o nizu faktora koji su dijelom bili izvan dosega utjecaja samog LAG-a. Nacrt potrebne dokumentacije za raspis LAG natječaja pripremao je APPRRR na temelju posljednjeg objavljenog natječaja na nacionalnoj razini. Korisnici koji su se prijavljivali na LAG natječaj trebali su pripremiti istovjetnu dokumentaciju za projekte kao i prijavitelji izravno na nacionalnoj razini. LAG je bio ograničen jer je mogao raspisati samo one natječaje za koje je APPRRR pripremio nacrt dokumentacije i odobrio aktivaciju.

APPRRR je u 2018. godini i prvoj polovici 2019. pripremio nacrt dokumentacije za LAG natječaje koji su sukladni tipovima operacija TO 6.3.1., TO 7.4.1., TO. 4.1.1 i TO 4.2.1. na nacionalnoj razini. Za navedene natječaje bio je najveći interes na terenu. Zbog propisane procedure odobravanja projekata na LAG razini i dodatne kontrole koju provodi APPRRR nad odobrenim projektima na LAG natječajima, korisnici koji su se prijavljivali na nacionalne natječaje brže su dolazili do odluka o financiranju. To je dovelo do slabljenja teško izgrađenog povjerenja prema LAG-u i izazivalo određeno nezadovoljstvo prijavitelja ovakvim sustavom provedbe LEADER-a.

S druge strane za dionike koji sudjeluju u provedbi LEADER-a to je bilo novo iskustvo koje je dovelo do izgradnje potrebnih ljudskih kapaciteta i što će osigurati bolji završetak obračunskog razdoblja te pripremiti LAG za bolju i učinkovitiju provedbu novog obračunskog razdoblja.

3. TEMATSKO VREDNOVANJE POKAZATELJA

3.1. Dostizanje pokazatelja u LRS

Evaluacija LRS za određeno razdoblje podrazumijeva primjenu mehanizama unutarnje kontrole i procjene provedbe (pokazatelji očekivanih rezultata i učinaka LRS u okviru svakog cilja) te upravljanja LRS, a kako bi se utvrdila razina njezine uspješnosti, odnosno sukladnosti provedbe s planiranim akcijskim i financijskim planom provedbe.

LAG Baranja je provodio redoviti godišnji monitoring LRS budući da je u obvezi dostaviti Ministarstvu poljoprivrede svake godine do 15. veljače Izvješće o radu za prethodnu kalendarsku godinu. U promatranom razdoblju od 2016. do 2019. godine LAG Baranja je svake godine Ministarstvu poljoprivrede redovito dostavljao godišnje izvješće o radu, a isto je prezentirano Glavnom odboru i Skupštini LAG-a.

Tijekom procesa usklađenja i izmjena LRS promijenjeni su indikatori za praćenje učinaka. Usporedni prikaz ciljanih vrijednosti indikatora prije izmjena i nakon izmjena LRS nalazi se u tablici.

Tablica 6. Usporedba indikatora za praćenje učinka provedbe LRS

Ciljevi	Pokazatelji uspjehnosti/Indikatori	Ciljna vrijednost 2023. prije izmjena	Ciljna vrijednost 2023.nakon izmjena	Promjena
<i>Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Broj PG koja su unaprijedila svoje poslovanje investiranjem	15	13	-2
	Broj malih PG koja su modernizirala gospodarstvo ili povećala ekonomsku snagu	9	30	+21
	Broj sačuvanih ili otvorenih novih radnih mjesta	3	13	+10
<i>Cilj 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti</i>	Broj provedenih projekata za pokretanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti	8	1	-7
	Broj sačuvanih ili otvorenih novih radnih mjesta	3	1	-2
<i>Cilj 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama</i>	Broj novih sadržaja društvene infrastrukture, tematskih puteva	16	16	0
	Udio stanovnika korisnika poboljšane društvene infrastrukture	10%	10%	0%

Prikaz planiranih i dostignutih pokazatelja na dan 31.12.2019. godine nalazi se u tablici.

Tablica 7. Usporedni prikaz planiranih i dostignutih pokazatelja -31.12.2019.

Ciljevi	Pokazatelji uspjehnosti/Indikatori	Ciljna vrijednost 2023.	Ostvareno do 2019.	U provedbi	Razlika
<i>Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Broj PG koja su unaprijedila svoje poslovanje investiranjem	13	0	12	-1
	Broj malih PG koja su modernizirala gospodarstvo ili povećala ekonomsku snagu	30	1	29	0
	Broj sačuvanih ili otvorenih novih radnih mjesta	13	1	12	0
<i>Cilj 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti</i>	Broj provedenih projekata za pokretanje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti	1	0	0	-1
	Broj sačuvanih ili otvorenih novih radnih mjesta	1	0	0	-1
<i>Cilj 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama</i>	Broj novih sadržaja društvene infrastrukture, tematskih puteva	16	0	16	0
	Udio stanovnika korisnika poboljšane društvene infrastrukture	10%	0	Sve JLS osim Općine Čeminac	0

3.2. Analiza

U Tablici 6. prikazane su razlike između indikatora iz LRS prije usklađenja i izmjena, te planiranih indikatora nakon posljednje izmjene LRS, a koji se odnose na ciljane vrijednosti nakon završetka provedbe LRS u 2023. godini. LAG Baranja u LRS nije definirao indikatore među-evaluacijskog razdoblja, tako da se dostizanje pokazatelja u određenom trenutku može utvrditi samo u odnosu na planirane pokazatelje po završetku LRS iz 2023. godine. **Usklađenja i promjene LRS dovele su do promjene indikatora praćenja.** Najznačajnija promjena vezana je uz indikator broja malih poljoprivrednih gospodarstava koja su modernizirala gospodarstvo ili povećala ekonomsku snagu (povećanje za 21) te na indikator broj sačuvanih ili ostvarenih novih radnih mjesta (povećanje za 10). U početnoj LRS bila su planirana samo novostvorena radna mjesta u okviru Cilja 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti. Izmjenama LRS i kriterijima za pojedine natječaje na razini LAG-a Baranja ostvarivali su se bodovi za sačuvana ili stvorena radna mjesta tako da je promijenjen indikator u skladu s kriterijima odabira i fokus područjem 6 B Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 808/2014.

Do promjene je došlo kod indikatora u Cilju 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti gdje je planirani broj provedenih projekata u Mjeri 2.1.1. sukladno TO 6.4.1. smanjen s 8 na 1 (smanjenje za 7). Budući da do kraja 2019. godine nije izvršena aktivacija za TO 6.4.1. za LAG natječaje izmjenama LRS došlo je i do promjene indikatora. Sukladno smanjenom broju planiranih projekata unutar Cilja 2. LRS, smanjen je planirani broj sačuvanih ili otvorenih novih radnih mjesta u Cilju 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti.

U Tablici br. 7 sažeto su prikazani usporedni planirani i ostvareni pokazatelji. Zbog kašnjenja s početkom provedbe LRS za programsko razdoblje 2014.-2020. godine koji je uzrokovan dužim razdobljem pripreme i odobrenja od strane UT te potrebnih priprema OT u aktivaciji pojedinih mjera za LAG natječaje, veliki dio projekata nalazio se krajem 2019. godine u fazi provedbe poštujući pravilo N+3, tako da se ostvario mali udio planiranih pokazatelja.

U Cilju 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti ostvareno je jedno radno mjesto u Mjeri 1.1.4. (TO 6.3.1.) koje nije bilo planirano. Od 13 podnesenih zahtjeva na LAG natječaj za Mjeru 1.1.1. jedan korisnik je odustao prije donošenja odluke Glavnog odbora LAG-a.

U Cilju 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti APPRRR do kraja 2019. godine nije još odobrio aktivaciju za natječaj za Mjeru 2.1.1. „Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga“ koja je sukladna TO 6.4.1. na nacionalnoj razini, tako da LAG Baranja nije bio u mogućnosti objaviti natječaj i ostvariti zadani pokazatelj. Očekuje se kako će APPRRR objaviti aktivaciju za TO 6.4.1. i dostaviti prateću dokumentaciju LAG-ovima do kraja 2020. godine, nakon čega će LAG Baranja objaviti natječaj za navedenu mjeru iz naknadno odobrenih sredstava za provedbu LRS, odobrenih LAG-u Baranja u 2020. godini sustavom nagrađivanja LAG-ova.

3.3. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- Upravljačka tijela LAG-a Baranja su zbog promjena iniciranih od strane Ministarstva poljoprivrede RH za izmjenu LRS sukladno zahtjevima dionika s terena, usvojila postupak

usklađenja i odobrila promjene strategije u tri navrata te su sukladno tomu mijenjani i indikatori praćenja dostignutih pokazatelja.

- Većina pokazatelja na kraju 2019. godine nije ostvarena jer se kasnilo s provedbom Podmjere 19.2. tako da se veliki broj projekata nalazi u fazi provedbe, a ciljane vrijednosti s prema kojima se vrši uspoređivanje ostvarenih rezultata planirane su zaključno sa završetkom provedbe LRS u 2023. godini.
- U skladu s izrađenom LRS i objavom natječaja u 2020. godini i dovršetkom provedbe projekata do kraja programskog razdoblja u 2023. godini (N + 3 godine), očekuje se kako će svi pokazatelji biti ostvareni, premda ne treba isključiti rizik da poneki pokazatelj ne bude dostignut.
- Intervencije u okviru LRS upućuju na to da su u promatranom razdoblju 2016. do 2019. godine aktivnosti LAG-a Baranja na objavi natječaja poduprle lokalni razvoj u ruralnim područjima. To se očituje kroz donesene odluke o odabiru 42 projekta malih poljoprivrednih gospodarstava za financiranje pri čemu se očekuje da će 30 poljoprivrednih gospodarstava modernizirati svoje poslovanje ili povećati svoju ekonomsku snagu, a 12 poljoprivrednih gospodarstava će ulaganjima i sredstvima potpore unaprijediti svoje poslovanje. Uspješnom realizacijom svih projekata, očekuje se zadržavanje ili otvaranje novih radnih mjesta za 13 osoba što je značajan doprinos LRS fokus području 6B, a u skladu je s raspoloživim financijskim sredstvima koja su dodijeljena LAG-u Baranja za provedbu LRS.

3.4. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja trebaju aktivno pristupiti k realizaciji onih pokazatelja čija je realizacija slabija od planirane ili nije ispunjena uopće. To se može postići i dostići izravnim pristupom i stalnim praćenjem korisnika čiji su projekti u provedbi te animacijom i pristupom potencijalnim korisnicima da se uključe u aktivnosti LAG-a Baranja i prijave svoje projekte na LAG natječaje.

LAG Baranja treba do kraja programskog razdoblja raspisati natječaje za mjere kojima će se dostići planirani pokazatelji iz očekivanih odobrenih sredstava sustavom nagrađivanja LAG-ova i pojačati aktivnosti animacije kako bi se potencijalnim prijaviteljima omogućilo da kvalitetno pripreme projekte i uspješno se prijave na natječaje na LAG razini.

4. PROVEDBA MJERA UTVRĐENIH U LRS

4.1. Analiza provedbe LRS

U LRS iz lipnja 2016. godine za provedbu **Podmjere 19.2.** „Provedba operacija unutar CLLD strategije” **planirana** su sredstva **u iznosu od 867.000,00 €** koja su odobrena nakon prijave LAG-a Baranja na natječaj Ministarstva poljoprivrede za financiranje LRS LAG-ova. Odlukom Ministarstva poljoprivrede LAG-ovima iz siječnja 2017. godine LAG-ovima su **povećana sredstva za provedbu LRS za 5%**. LAG Baranja je na temelju odluke Ministarstva poljoprivrede proveo financijsko usklađenje u LRS na svim pozicijama.

Nakon usklađenja LRS i povećanja sredstva za 5 % na svim pozicijama LRS, sredstva za raspisivanje LAG natječaja iznose 910.350,00 € i raspoređena su po ciljevima i mjerama za provedbu ukupno 60 malih projekata.

Planirana sredstva raspoređena po ciljevima, prioritetima i mjerama prikazana su u tablici.

Tablica 8. Planirana sredstva po ciljevima, prioritetima i mjerama – u €

Strateški cilj/Prioritet	Mjera /Tip operacije iz PRR	%	Iznos (€)	Broj projekata
Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti (662.683€ - 72,79 %)				
Prioritet 1.1. <i>Unaprjeđenje i jačanje poslovanja malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti <i>TO 4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava</i>	21,64	197.000	12
	Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava <i>TO 6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	49,43	450.000	30
Prioritet 1.2. <i>Razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Mjera 1. 2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti <i>TO 4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima</i>	1,72	15.683	1
Cilj 2. Diversifikacija poljoprivrednih djelatnostima (7.667 € - 0,84%)				
Prioritet 2.1. <i>Diversifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima</i>	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga <i>TO 6.4.1. Potpora razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima</i>	0,84	7.667	1
Cilj 3.-Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama (240.000 € - 26,36 %)				
Prioritet 3.1. <i>Podizanje društvenog standarda, kvalitete života i socijalne uključenosti stanovništva u ruralnim sredinama</i>	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga <i>TO 7.4.1. Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezane infrastrukture</i>	26,36	240.000	16
UKUPNO UDIO:		100,00	910.350	60

Usporedba financijske alokacije po tipovima operacijama prije usklađenja i izmjena i nakon izmjena LRS prikazana je u tablici.

Tablica 9.-Usporedba financijske alokacije za provedbu Podmjere 19.2. -u €

Strateški cilj/Prioritet	Mjera /Tip operacije iz PRR	Alokacija prije izmjene LRS (€)	Alokacija - nakon izmjene LRS (€)	Razlika
Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti (662.683€ - 72,79 %)				
Prioritet 1.1. <i>Unaprjeđenje i jačanje poslovanja malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti (TO 4.1.1.)	72.000	197.000	+125.000
	Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava (TO 6.3.1)	135.000	450.000	+315.000
Prioritet 1.2. <i>Razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti</i>	Mjera 1. 2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti (TO 4.2.1)	90.000	15.683	-74.317
Cilj 2. Diversifikacija poljoprivrednih djelatnosti (7.667 € - 0,84%)				
Prioritet 2.1. <i>Diversifikacija djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima</i>	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga (TO 6.4.1.)	112.000	7.667	-104.333
Cilj 3.Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama (240.000 € - 26,36 %)				
Prioritet 3.1. <i>Podizanje društvenog standarda, kvalitete života i socijalne uključenosti stanovništva u ruralnim sredinama</i>	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga (TO 7.4.1)	240.000	240.000	0
UKUPNO :		867.000	910.350	43.350

Podaci iz tablice pokazuju kako je tijekom procesa usklađenja i izmjena LRS, osim povećanja ukupnih sredstava za provedbu Podmjere 19.2. došlo i do preraspodjele sredstava po pojedinim ciljevima, prioritetima i mjerama kako bi se zadovoljile potrebe dionika s područja LAG-a Baranja.

4.1.1. Provedeni LAG natječaji za mjere u LRS

Na temelju usvojenih izmjena LRS tijekom 2018. i 2019. godine raspisani su natječaji za pojedine mjere na LAG razini. Detaljan prikaz raspisanih natječaja po mjerama prikazan je u tablici.

Tablica 10. -Prikaz raspisanih natječaja po mjerama za provedbu Podmjere 19.2.

R/b	Mjera	Datum natječaja	Zatraženi iznos sredstava (kn)	Broj zaprimljenih projekata	Broj odobrenih projekata	Iznos odobrenih projekata (kn)	%	Odustali	Odbijeni
1.	M 1.1.4.	05.04.2018.	3.237.618,00	29	14	1.562.988,00	22,94	5	10
2.	M 3.1.1.	31.12.2018.	1.890.187,50	17	12	1.334.250,00	19,58	5	0
3.	M 1.1.4.	06.06.2019.	2.561.797,50	23	16	1.782.120,00	26,15	2	5
4.	M 1.2.1.	15.07.2019.	302.698,00	2	0	0	0	2	0
5.	M 1.1.1.	16.07.2019.	1.602.708,83	13	12	1.474.508,83	24,64	1	0
6.	M 3.1.1.	23.08.2019.	444.750,00	4	4	447.750,00	6,57	0	0
Ukupno:			10.039.759,83	88	58	6.601.616,83	96,89	15	15
Neiskorišteno:						212.170,85	3,11		
Alokacija u LRS:			6.813.787,68			6.813.787,68	100,00		

Podaci iz tablice pokazuju kako su na raspisanim natjecajima na LAG razini realizirana sredstva u iznosu od **96,89 %** od ukupno planirane alokacije sredstava u LRS za provedbu Podmjere 19.2.

4.1.2. Analiza provedenih LAG natječaja i ostvarenih rezultata

Strateški cilj 1

U okviru strateškog Cilja 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti provedena su četiri natječaja i to dva natječaja za Mjeru 1.1.4. (TO 6.3.1), jedan natječaj za Mjeru 1.2.1 (TO 4.2.1) i jedan natječaj na Mjeru 1.1.1. (TO 4.1.1.).

Planirani i ostvareni rezultati za strateški Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti na kraju 2019. godine prikazani su u tablici.

Tablica 11. Detaljan prikaz ostvarenih rezultata za mjere u okviru Cilja 1. LRS

Cilj 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti				
Opis	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti (TO 4.1.1.)	Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava (TO 6.3.1.)	Mjera 1.2.1. Potpora poljoprivrednicima za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti (TO 4.2.1)	Ukupno
Broj zaprimljenih prijava	13	52	2	67
Zatraženi iznos potpore	1.602.708,83	5.799.415,50	302.698,00	7.704.822,33
Broj odobrenih projekata	12	30	0	42
Odobreni iznos potpore	1.474.508,83	3.345.108,00	0	4.819.616,83

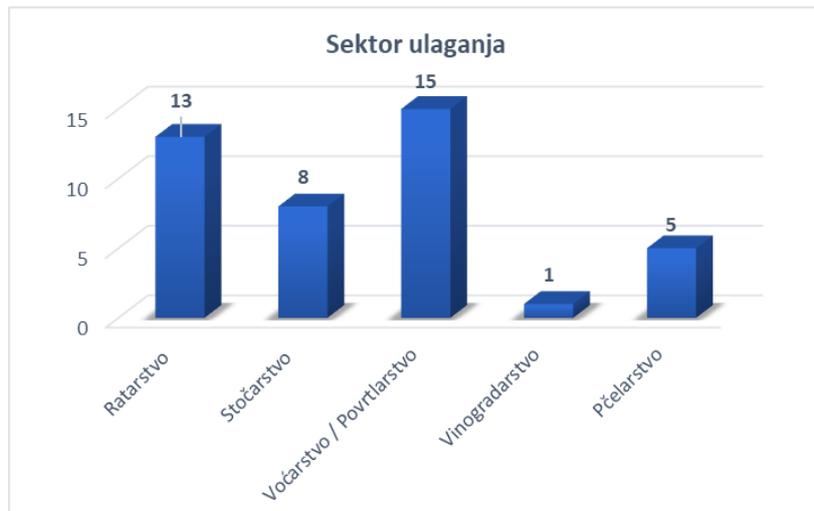
Sektor ulaganja:				
ratarstvo	5	8	0	13
stočarstvo	4	4	0	8
voćarstvo/povrtlarstvo	3	12	0	15
vinarstvo	0	1	0	1
pčelarstvo	0	5	0	5
Spol nositelja projekta:				
muški	10	20	0	30
ženski	2	10	0	12
Dobna struktura nositelja projekta				
do 30 godina starosti	6	4	0	10
do 41 godine starosti	3	10	0	13
iznad 41 godine starosti	3	16	0	19
Broj nabavljenih životinja/strojeva/priključaka, izgrađenih objekata i kupljenih poljoprivrednih površina				
Životinje (svinje 39 kom, koke nesilice 120 kom)	0	159	0	159
pčelinje zajednice	0	60	0	60
traktori i ostala poljoprivredna mehaniz.(kom)	5	14	0	19
priključci (kom)	6	43	0	49
oprema (kom)	7	180	0	187
plastenici (m2)	0	620	0	620
trajni nasadi (ha)	0	11,74	0	11,74
kupljeno poljoprivredno zemljište (ha)	0	3,15	0	3,15
uređeni poslovni objekti	0	117,98	0	117,98
objekti za držanje životinja (m2)	0	159,87	0	159,87
sustavi za navodnjavanje	1	0	0	1

Podaci iz tablice pokazuju da je LAG Baranja tijekom 2018. i 2019. godine na natječajima raspisanim za mjere u okviru **Cilja 1**. Stvaranje uspješnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti **zaprmio 67 prijava projekata** u ukupnom **iznosu od 7.704.822,33 kn**.

Glavni odbor LAG-a je na svojim sjednicama **odobrio 42 projekta** u ukupnoj vrijednosti od **4.819.616,83 kn** što čini 62,55 % od iznosa zaprimljenih prijava, odnosno **70,73 %** od ukupno planiranih sredstava u **LRS**.

Na temelju analiziranih podataka vezano za 42 odobrena projekta, izrađen je grafički prikaz pregleda korisnika odobrenih zahtjeva po područjima ulaganja, spolu i dobnoj strukturi u okviru Cilja 1. Stvaranje uspješnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti kako je prikazano u grafikonu 1, grafikonu 2 i grafikonu 3.:

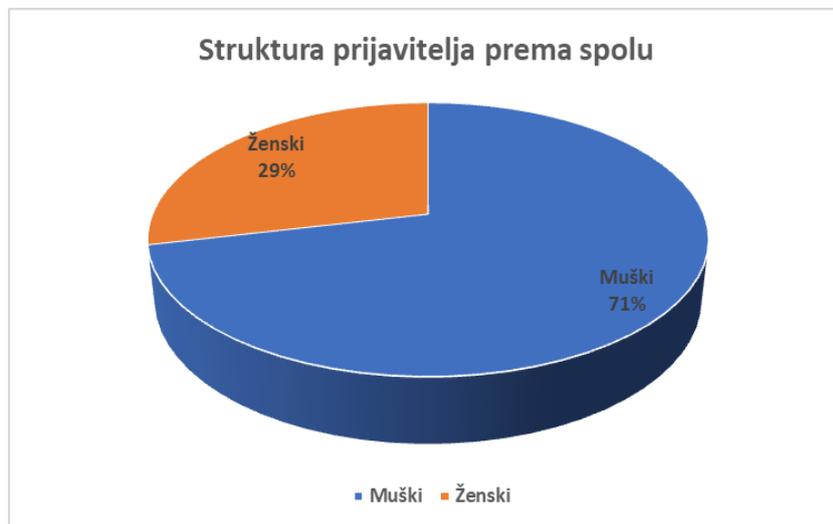
Grafikon 1. Prikaz ulaganja prema sektorima ulaganja

Podaci sa slike pokazuju kako je pojedinačno najviše zahtjeva (15) odobreno za ulaganja u voćarstvo i povrtlarstvo koji su prioritetni sektori u Republici Hrvatskoj te 13 projekata za ulaganja u ratarstvo i 8 projekata u stočarstvo.

Kada se promatra spol nositelja odobrenih projekata njih 12 ili 28,6% od ukupnog broja su žene što je zadovoljavajući podatak.

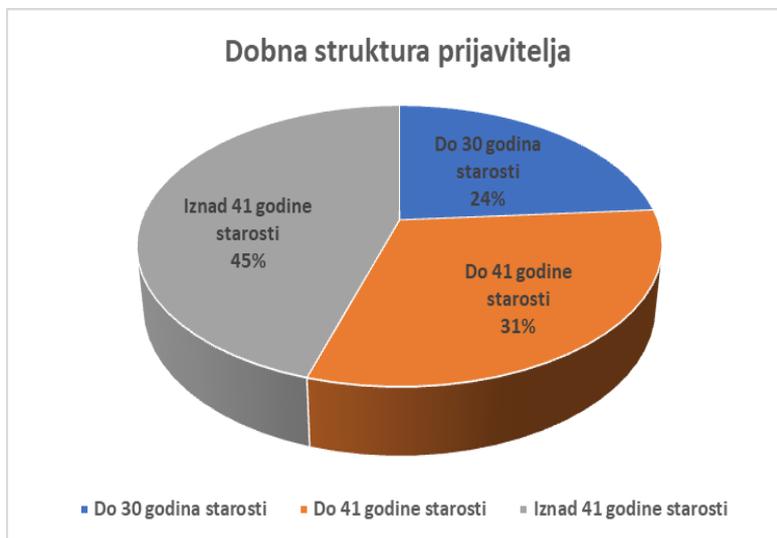
Grafikon 2. Prikaz strukture ulaganja prema spolu

Pokazatelji o dobnoj strukturi prijavitelja upućuju na činjenicu kako su mjere i objavljeni natječaji na LAG razini, odnosno intervencije u okviru LRS omogućile ulazak mladih poljoprivrednika s odgovarajućom izobrazbom u sektor poljoprivrede i generacijsku obnovu na LAG području.

Kroz provedene natječaje na LAG razini većina odobrenih projekata (54,7%) su prijave poljoprivrednih gospodarstava čiji su nositelji mladi poljoprivrednici, odnosno osobe do 41 godine životne starosti što se vidi na grafikonu 7.

Grafikon 3. Prikaz odobrenih projekta prema dobnoj strukturi ulaganja

Iz detaljnih podataka o odobrenim projektima za mjere u ***okviru strateškog Cilja 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti*** vidljivo je :

- od 42 odobrena projekta u gospodarskom sektoru najviše projekata (15 projekata) se odnosi na ulaganja u voćarstvo i povrtlarstvo, zatim na ratarstvo (13 projekata) i stočarstvo (8 projekata)
- u strukturi ukupnog broja prijavitelja žene kao nositelji projekta su zastupljene u iznosu od 29 %, dok su muškarci zastupljeni sa 71%
- od 42 odobrena projekta gospodarskom sektoru u 10 projekata su nositelji mladi poljoprivrednici do 30 godina starosti što čini 23,8%, u 13 projekata nositelji su poljoprivrednici od 30 do 41 godine starosti što čini 31,0%
- kroz provedene natječaje na LAG razini većina odobrenih projekata pripada poljoprivrednicima do 41. godine starosti (54,8 %)
- povećanje ekonomske veličine gospodarstva (EVPG) kod odobrenih projekta ostvareno je nabavkom 159 komada životinja (39 svinja i 120 kokoši nesilica), 60 pčelinjih zajednica, 620 m² novih plastenika, podizanje 11,74 ha trajnih nasada i kupovine 3,15 ha zemljišta za povećanje ratarske proizvodnje
- modernizacija poslovanja na poljoprivrednim gospodarstvima kojima su odobreni projekti postignuta je nabavkom 19 traktora i ostale poljoprivredne mehanizacije, 49 raznih priključaka na traktore i 187 komada poljoprivredne i ostale opreme, 159,87 m² obnovljenih i novoizgrađenih objekata za držanje životinja, 117,98 m² uređenog poslovnog prostora za proizvodnju i preradu, 1 sustav za navodnjavanje.

Strateški cilj 2

U okviru strateškog Cilja 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti LAG Baranja u razdoblju od 2018. do 2020. godine nije raspisivao natječaje budući da APPRRR nije objavio aktivaciju za **TO 6.4.1. (Mjera 2.1.1.)** koja je planirana u okviru Cilja 2. u sklopu LRS. Aktivacija za TO 6.4.1. objavljena je u mjesecu studenom 2020. godine.

LAG Baranja planira objaviti natječaj za ovu mjeru do kraja 2020. godine, odnosno odmah nakon izmjene LRS i rasporeda naknadno odobrenih sredstava LAG-u po sistemu nagrade.

Tablica 12.- Detaljan prikaz ostvarenih pokazatelja za Mjeru 2.1.1.

Cilj 2. Diverzifikacija poljoprivrednih djelatnosti	
Opis	Mjera 2.1.1. Potpora razvoju ruralnog turizma i nepoljoprivrednih usluga (TO 6.4.1.)
Broj zaprimljenih prijava	0
Ukupno zatraženi iznos potpore	0
Broj odobrenih projekata na LAG razini	0
Ukupno odobreni iznos potpore	0

Strateški cilj 3

U okviru strateškog Cilja 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama provedena su dva LAG natječaja za **Mjeru 3.1.1.** „Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a“.

Detaljan prikaz ostvarenih pokazatelja za Mjeru 3.1.1. nalazi se u tablici.

Tablica 13.- Detaljan prikaz ostvarenih pokazatelja za Mjeru 3.1.1.

Cilj 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama	
Opis	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga (TO 7.4.1.)
Broj zaprimljenih prijava	21
Ukupno zatraženi iznos potpore	2.334.937,50 kn
Broj odobrenih projekata na LAG razini	16
Ukupno odobreni iznos potpore	1.782.000,00 kn
PODACI O ODOBRENIM PROJEKTIMA	
Indeks razvijenosti JLS u kojem se ulaganje provodi:	
I i II stupanj	11
III i IV stupanj	4
V i VI stupanj	0
VII. I VIII. stupanj	1

Tip ulaganja:	
ulaganje u rekonstrukciju (sa ili bez opremanja)	8
ulaganje u građenje (sa ili bez opremanja)	4
ulaganje u opremanje	4
Vrsta društvene infrastrukture u koju se vrši ulaganje	
društveni dom	6
dječje igralište	2
sportsko igralište	3
tematski park i put	1
javna zelena površina, park i sl.	2
groblje	2
Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura:	
direktno	10,00%

LAG Baranja je prvi natječaj za Mjeru 3.1.1. objavio krajem 2018. godine. Na natječaj se prijavilo 9 JLS s područja LAG-a sa ukupno 17 projekata. U tijeku administrativne kontrole na razini LAG-a 5 projekata je povučeno iz obrade zbog potrebe dorade tehničke dokumentacije, tako da je LAG donio odluku o dodijeli potpora za **12 projekata** u ukupnom iznosu od **1.334.250,00 kuna**. Na drugom natječaju za Mjeru 3.1.1. JLS su prijavile **4 nova projekta** koja su usvojena na LAG razini, a ukupni iznos odobrene potpore je iznosio **447.750,00 kuna**.

Prema analizi Ureda LAG-a Baranja kod pojedinih projekta odobrenih na LAG razini i potvrđenih od strane APPRRR, **uočava se problem da zbog malog iznosa potpore (15.000,00 € fiksno)** u postupku javne nabave zbog pada tržišnih cijena dolazi do situacija u kojima se javljaju ponuditelji čije su ponude niže za 20 i više % od minimalnog iznosa potpore. Korisnici tako dolaze pod udar financijskih korekcija i javlja se opasnost da projekti u konačnici budu odbijeni, što predstavlja rizik za provedbu LRS.

Iz navedenog razloga LAG treba planirati objavu novog natječaja za Mjeru 3.1.1. početkom 2021. godine kako bi JLS koje nisu ostvarile potporu zbog navedenog razloga dobile priliku prijaviti nove projekte.

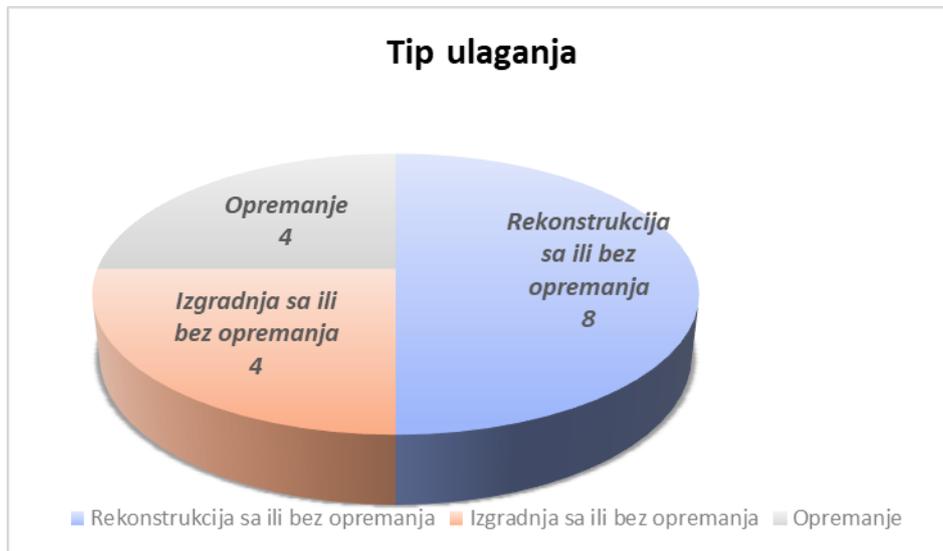
Financijska alokacija za Mjeru 3.1.1. iznosi **26,36 %** od ukupnog iznosa planiranih sredstava za Podmjeru 19.2.

Ova Mjera pridonosi ostvarenju Prioriteta 6 iz Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 808/2014., a odnosi se na Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s posebnim naglaskom na **Fokus područje 6B - Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima**.

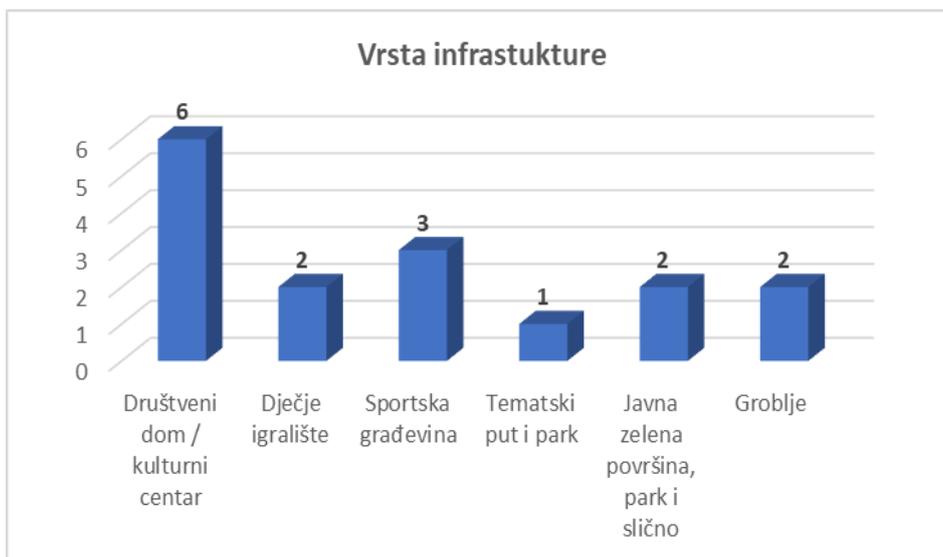
Glavni indikator u okviru ove Mjere je **postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšane infrastrukture**. Planirani postotak stanovništva koje ima koristi od poboljšane infrastrukture iz Mjere 3.1.1. koji treba biti dostignut do 2023. godine, odnosno do kraja razdoblja provedbe LRS iznosi 10%. Obzirom da su svi projekti u fazi provedbe, za sada nije moguće realno mjeriti postotak ostvarenja pokazatelja uspješnosti. Očekuje se kako će do kraja razdoblja ciljana vrijednost pokazatelja biti dostignuta i da će sve JLS provesti prijavljene projekte.

Struktura ulaganja u okviru Mjere 3.1.1. prema tipu ulaganja i vrsti infrastrukture u koju se ulaže prikaza je u grafikonu 4 i grafikonu 5.

Grafikon 4. Struktura ulaganja JLS prema tipu ulaganja

Grafikon 5. Ulaganja JLS prema vrsti infrastrukture

Iz podataka o tipu ulaganja kao i vrsti infrastrukture JLS na području LAG-a Baranja vrše ulaganja kako slijedi:

- od 16 odabranih projekata kod 8 projekata vrši se ulaganje u rekonstrukciju i opremanje objekata (društveni domovi, sportski tereni, tematski park, groblja)
- kod 4 projekta vrši se ulaganje u izgradnju i opremanje (dječja igrališta, zelene površine)
- kod 4 projekta vrši se samo opremanje (društveni domovi).

Podaci pokazuju da većinu projekata čine rekonstrukcija društvenih domova i sportskih terena, te izgradnja i opremanje dječjih igrališta i zelenih površina što će se odraziti na povećanje kvalitete života u ruralnim sredinama, te da su projekti usmjereni k ciljanim mladim osobama.

4.2. Disperzija odobrenih projekta

Jedan od zahtjeva unutar Leader metodologije je ravnomjeran razvoj LAG područja. Zbog toga je Povjerenstvo analizirao disperziju projekata po jedinicama lokalne samouprave na LAG području. Disperzija odobrenih projekata na LAG razni po jedinicama lokalne samouprave na dan 31.12.2019. godine prikazana je u tablici.

Tablica 14. Disperzija projekata po JLS

Opis	CILJ 1			CILJ3	Ukupno
	Mjera 1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti i tržišne učinkovitosti	Mjera 1.1.4. Potpora osnaživanju postojećih mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava	Mjera 1.2.1. Potpora poljoprivrednici ma za ulaganje u proizvodnju proizvoda s dodanom vrijednosti	Mjera 3.1.1. Potpora za ulaganja u društvenu infrastrukturu i proširenje lokalnih temeljnih usluga	
JLS ulaganja					
Grad Beli Manastir	1	7	0	2	10
Općina Bilje	0	2	0	2	4
Općina Čeminac	0	2	0	0	2
Općina Darda	0	6	0	2	8
Općina Draž	1	3	0	2	6
Općina Jagodnjak	4	5	0	2	11
Općina Kn. Vinogradi	1	1	0	2	4
Općina Petlovac	5	2	0	2	9
Općina Popovac	0	1	0	1	2
MZ Lijeva obala Drave	0	1	0	1	2
Ukupno:	12	30	0	16	58

Prikazani podaci u tablici pokazuju da disperzija odobrenih projekta po pojedinim jedinicama lokalne samouprave nije ujednačena.

U okviru Cilja 1. Stvaranje uspješnog konkurentnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda
od ukupno 42 odobrena projekta :

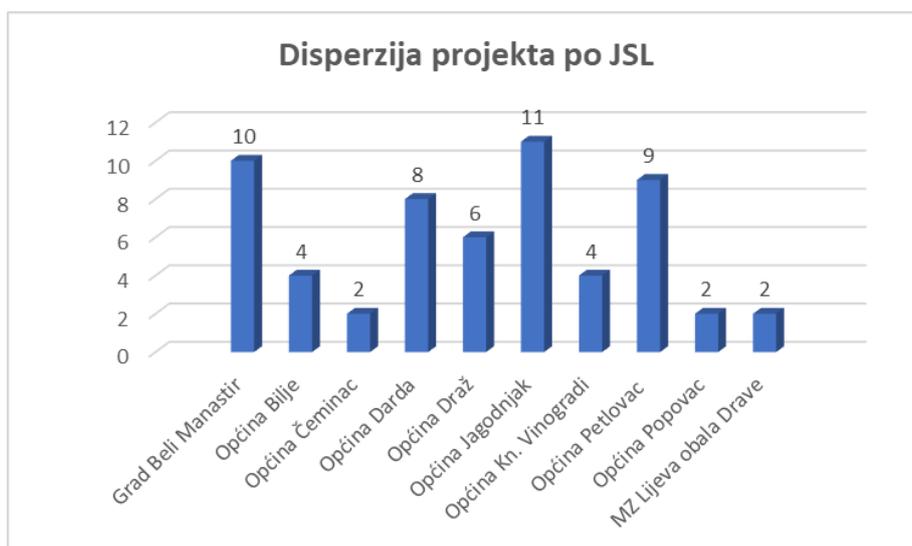
- najveći broj odobrenih projekta dolazi iz Općine Jagodnjak (9 projekata) i grada Belog Manastira (8 projekata), zatim iz Općine Petlovac (7 projekata) i Općine Darda (6 projekta).
- najmanji broj odobrenih projekata dolazi iz Općine Popovac (1 projekt) i MZ Lijeva obala Drave (1 projekt).

U okviru Cilju 3. Povećanje kvalitete života podizanjem društvenog i okolišnog standarda u ruralnim sredinama odobreno je ukupno 16 projekata s tim da Općina Čeminac nije prijavila niti jedan projekt, Općina Popovac i MZ Lijeva obala Drave prijavile su po 1 projekt, dok su sve ostale općine i Grad Beli Manastir prijavile po 2 projekta za Mjeru 3.1.1.

Na temelju navedenog zaključujemo da je potrebno raditi dodatne napore kako bi se postigla određena razina ujednačene disperzije.

Grafički prikaz ukupno odobrenih projekata po jedinicama lokalnih samouprava prikazan je na grafikonu 6.

Grafikon 6. Disperzija projekta po JLS

4.3. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- najveći broj odobrenih zahtjeva pristigao je iz Grada Belog Manastira, Općine Jagodnjak i Općine Petlovac, dok je najmanje iz Općine Popovac i MZ Lijeva obala Drave što pokazuje na neujednačenu disperziju odobrenih projekata na LAG području
- najveći broj odobrenih projekata u Cilju 3. LRS odnosi se na rekonstrukciju i opremanje društvenih domova što pokazuje kako će provedbom projekata doći do jače povezanosti u najmanje 6 lokalnih zajednica kroz ulaganja u društveni dom u kojem se obavlja većina zajedničkih aktivnosti u ruralnim sredinama
- LAG Baranja je u dogovoru s JLS poticao prijavu projekata za ciljanu skupinu mladih osoba na LAG području kroz izgradnju ili rekonstrukciju i opremanje dječjih i sportskih igrališta
- razlog neujednačene disperzije nisu kriteriji odabira nego manji broj zainteresiranih prijavitelja i prijava koje su dostavljene na LAG natječaje s područja pojedinih JLS.

4.4. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja u budućem razdoblju trebaju pojačati aktivnosti u onim jedinicama JLS iz kojih dolazi najmanje zahtjeva na natječaj na LAG razini kroz pojačane aktivnosti animacije i dodatnih konzultacija s potencijalnim prijaviteljima. U cijeli proces potrebno je aktivno uključiti predstavnike JLS kako bi se utvrdili dublji razlozi zašto dolazi do manjeg broja prijave na LAG natječaje. To se može postići i dostići izravnim pristupom prema korisnicima čiji su projekti u provedbi te animacijom i pristupom potencijalnim korisnicima da se uključe u aktivnosti LAG-a Baranja i prijave svoje projekte na LAG natječaje koji će biti raspisani do kraja programskog razdoblja.

5. INOVATIVNOST PROJEKATA

5.1. Analiza

Jedno od načela Leader metode je inovativni pristup. Povjerenstvo za evaluaciju obavilo je pregled prispjelih projekata koji su odobreni na LAG natječajima i izvršilo je ocjenu inovativnosti projekata. Projekti odobreni na LAG natječaju označeni su u pogledu inovativnosti sljedećim oznakama:

1. Projekti čiji sadržaj nije inovativan za LAG područje (**Oznaka 1**)
2. Projekti čiji sadržaj ima elemente inovativnosti za LAG područje (**Oznaka 2**)
3. Projekti čiji je sadržaj inovativan za LAG područje (**Oznaka 3**)

Rekapitulacija odobrenih projekata na LAG razini označenih oznakama inovativnosti za LAG područje prikazana je u tablici.

Tablica 15. Rekapitulacija projekata po oznakama inovativnosti za LAG područje

R/b	Mjera	Oznaka 1	Oznaka 2	Oznaka 3	Ukupno
1.	M 1.1.1. / TO 4.1.1.	11	1	-	12
2.	M 1.1.4. / TO 6.3.1.	28	-	2	30
3.	M 3.1.1./ TO 7.4.1.	15	1	-	16
I	Ukupno:	54	2	2	58

Podaci iz tablice pokazuju kako većina odobrenih zahtjeva po oznakama inovativnosti pripada u skupinu projekata čiji sadržaj nije inovativan za LAG područje. **U kriterijima odabira stimulirani su projekti koji u sebi sadrže inovativnost dodatnim bodovima.**

Inovativni projekti u Mjeri 1.1.4. odnose se na ekološki uzgoj ratarskih kultura (pir, suncokret) i preradu u brašno i ulje. Projekt je rađen u suradnji s profesorima s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku i primjer je uspješne suradnje malog poljoprivrednog gospodarstva i znanstvene institucije.

Drugi inovativni projekt odnosi se na uzgoj začinske paprike na OPG-u koji je uključen u posebni istraživački projekt koji provode profesori s Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku s ciljem izdvajanja sjemena autohtone baranjske začinske paprike u „banku sjemena“. U projektu se primjenjuje posebna tehnologija uzgoja kao i autohtono sjeme začinske paprike koje je najbolje prilagođeno uvjetima proizvodnje začinske paprike na području Baranje i donosi najveći urod. Ovaj projekt također je primjer uspješne suradnje malog poljoprivrednog gospodarstva i znanstvene institucije.

Na broj projekata s oznakama inovativnosti utjecala su ograničena raspoloživa sredstva unutar pojedinih mjera na LAG razini.

Raspisani natječaji na LAG razini većinom su usmjereni prema malim gospodarstvima koja nemaju kapacitete za provedbu inovativnih rješenja, a zbog ograničenih vlastitih financijskih sredstava bez sredstva potpore nisu mogli povećati svoju ekonomsku vrijednost ili modernizirati poslovanje.

5.2. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- struktura dostavljenih zahtjeva većinom je usmjerena ka „**tvrdim ulaganjima**”, odnosno ulaganjima u dugotrajnu imovinu s ciljem povećanja ekonomske vrijednosti gospodarstva ili modernizacije i unaprjeđenja poslovanja, dok je **manji dio zahtjeva u sebi imao** meke „**soft**” **sadržaje** što ne iznenađuje s obzirom na karakter CLLD strategije koja je utemeljena na mjerama ruralnog razvoja i koja omogućava izvedbu investicijskih i potpornih mjera
- na manji broj inovativnih zahtjeva utjecala je i struktura izvora financiranja projekata LAG-a koji su se u ovom programskom razdoblju financirali samo iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFR), dok sredstva iz drugih ESIF fondova nisu bila dostupna za raspisivanje natječaja
- intervencije u okviru LRS utjecale su na modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava na LAG području i tako su ispunile svoju zadaću, osobito unutar Strateškog cilja 1. Stvaranje uspješnog gospodarstva i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednosti
- natječaji objavljeni na razini LAG-a Baranja omogućili su kod dva mala projekta suradnju između malih poljoprivrednih gospodarstava i znanstvene institucije te predstavljaju doprinos LRS u podupiranju inovacija, suradnje i razvoja baze znanja na ruralnim područjima.

5.3. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja trebaju u budućem razdoblju razmotriti mogućnosti korištenja sredstava iz Europskog socijalnog fonda (ESF) koji pružaju više mogućnosti za meke „soft” projekte osobito kada je riječ o financiranju projekata ranjivih skupina, te projekata očuvanja kulturne baštine područja.

U budućem razdoblju potrebno je podupirati projekte koji će biti inovativni za LAG područje, te projekte koji će se oslanjati na suradnju poljoprivrednih gospodarstava sa istraživačkim i znanstvenim institucijama.

6. PREGLED KORISNIKA PO SEKTORIMA

6.1. Analiza

Tijekom 2018. i 2019. godine na LAG razini je doneseno ukupno 58 odluka o financiranju projekata korisnika s LAG područja. Pregled odobrenih zahtjeva prema sektorima prikazan je u tablici.

Tablica 16.- Pregled korisnika po sektorima

R/b	Sektor	Javni	Gospodarski	Civilni	Ukupno
1.	Broj odobrenih zahtjeva	16	42	0	58
2.	Iznos odobrenih zahtjeva (kn)	1.782.000,00	4.819.616,83	0	6.601.616,00
3.	Udio odobrenih sredstava (%)	26,99%	73,01%	0	100,0%
4.	Prosječan iznos potpore (kn)	111.187,50	114.752,78	0	113.820,96

Od 58 odobrenih projekata na natječajima na LAG razini **16 (26,99%)** projekata dolazi iz **javnog sektora**, a **42 (73,01%) projekta** dolazi iz **gospodarskog sektora**. Iz civilnog sektora nije bilo prijavljenih niti odobrenih projekata što je veliki nedostatak u provedbi LRS jer izaziva nezadovoljstvo dijela članstva.

Prosječan iznos po odobrenom projektu iznosi **113.820,96 kn** što preračunato čini oko **15.000,00 €** po projektu.

Raspršenost i niski iznosi potpore nisu slabost LRS, ali će u idućem razdoblju trebati raditi na ciljanoj usmjerenosti projekata s većim iznosima potpore, te tražiti da projekt bude povezan u cjelovit proizvod za tržište. Projekte treba povezati na temu lokalnog proizvoda tako da se on prodaje na lokalnim tržnicama ili kroz povezanu lokalnu prodaju izravno ili putem e- platforme.

6.2. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- od 58 odobrenih projekata u natječajima na LAG razini 16 (27,99%) projekata pripada javnom sektoru, a 42 (73,01%) projekta dolazi iz gospodarskog sektora, dok iz civilnog sektora nije bilo prijavljenih niti odobrenih projekata
- prosječan iznos potpore u javnom sektoru iznosi 111.187,50 kn što čini 15.000,00 €, dok je prosječan iznos potpore u gospodarskom sektoru 114.752,78 kn što je nešto više od 15.000,00 €. Ovaj podatak pokazuje da se LAG Baranja odlučio za ujednačene prosječne iznose potpore po projektu s ciljem da što veći broj korisnika ostvari potporu koja bi im pomogla u unaprijeđenju i modernizaciji poslovanja
- iznosi ostvarene potpore od 15.000,00 € predstavljaju značajan podstrek za mikro i mala poljoprivredna gospodarstva, ali nisu dostatna za značajniji razvojni iskorak, tako da upravljačke strukture u idućem programskom razdoblju trebaju raditi na mjerama u kojima će se poticati potpora integriranim projektima s većim iznosom sredstava kod kojih će koristiti imati veći broj poljoprivrednih gospodarstava na LAG području.

6.3. Preporuke

Upravljačka tijela LAG Baranja u budućem razdoblju kod određivanja kriterija i mjera za dodjelu potpore trebaju pozornost usmjeriti na to da se dodatno stimuliraju mladi poljoprivrednici i žene poduzetnice na pokretanju rada poljoprivrednih gospodarstava, te da se poveća potpora kod onih mjera i projekata kod kojih se može ostvariti integrativni učinak i suradnja na LAG području.

7. KVALITETA PRISPJELIH PRIJEDLOGA

7.1. Analiza

Tijekom 2018. i 2019. godine objavljeno je 6 natječaja na LAG razini za provedbu ukupno 4 mjere.

Na prvi LAG natječaj raspisan za Mjeru 1.1.4. koja je sukladna TO 6.3.1. na nacionalnoj razini, gdje je intenzitet potpore 100 %, javilo se ukupno 29 prijavitelja i zatražilo sredstva potpore u iznosu od 3.237.618,00 kn, odnosno 435.000,00 €. Nakon administrativne obrade pozitivno su ocijenjena 24 zahtjeva za potporu od čega je 10 zahtjeva odbijeno zbog nedostatka raspoloživih sredstava, dok je 5 prijavitelja odustalo tijekom administrativne kontrole jer projekti nisu bili dovoljno kvalitetno pripremljeni.

Na drugi LAG natječaj raspisan za Mjeru 3.1.1. koja je sukladna TO 7.4.1. na nacionalnoj razini, gdje je intenzitet potpore od 60% do 100% prijavilo se 9 JLS i podnijeli su ukupno 17 prijava projekata zatraživši sredstva potpore u iznosu od 1.890.187,50 kn što čini 240.000,00 €. Nakon administrativne obrade pozitivno je ocijenjeno 12 zahtjeva za potporu, a 5 projekata je povučeno jer nisu uspjeli pribaviti i dostaviti svu potrebnu dokumentaciju.

Na treći LAG natječaj raspisan za Mjeru 1.1.4. koja je sukladna TO 6.3.1. javilo se ukupno 23 prijavitelja i zatražilo sredstva potpore u iznosu od 2.561.797,50 kn, odnosno 345.000,00 €. Nakon administrativne obrade pozitivno je ocijenjen 21 zahtjev za potporu od čega je 5 zahtjeva odbijeno zbog nedostatka sredstava, dok su 2 podnositelja zahtjeva za potporu povukla svoju prijavu tijekom administrativne kontrole zbog prijave istih aktivnosti na natječaj za Nacionalne manjine.

Na četvrti LAG natječaj raspisan za Mjeru 1.2.1. koja je sukladna TO 4.2.1. na nacionalnoj razini, gdje je intenzitet potpore 50 %, javila su se 2 prijavitelja i zatražila sredstva potpore u ukupnom iznosu od 302.698,00 kn. Tijekom administrativne obrade oba prijavitelja su povukla svoje zahtjeve za potporu jer nisu mogli osigurati predfinanciranje za svoje projekte.

Na peti LAG natječaj raspisan za Mjeru 1.1.1. koja je sukladna TO 4.1.1. na nacionalnoj razini, gdje je intenzitet potpore 50 % i 70 % za mlade poljoprivrednike, javilo se ukupno 13 prijavitelja i zatražilo je sredstva potpore u iznosu od 1.602.708,83 kn. Nakon administrativne obrade pozitivno je ocijenjeno 12 zahtjeva, a 1 prijavitelj je odustao jer se radilo o prijavi dva OPG-a koji imaju status povezanih osoba na isti Natječaj.

Na šesti LAG natječaj raspisan za Mjeru 3.1.1. koja je sukladna TO 7.4.1. gdje je intenzitet potpore od 60% do 100% prijavile su se 4 JLS i podnijele su 4 prijave projekata zatraživši sredstva potpore u iznosu od 444.750,00 kn. Nakon administrativne obrade pozitivno su ocijenjena sva 4 zahtjeva.

7.2. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- kvaliteta zaprimljenih zahtjeva na LAG razini je dobra što potvrđuje podatak da je od 88 zahtjeva prije ili tijekom administrativne kontrole povučeno 15 prijava što čini 17,0%, dok je 15 prijava odbijeno isključivo zbog nedostatka raspoloživih sredstava.
- objavom novih natječaja smanjio se broj povučenih prijava što govori o povećanju kvalitete pristiglih prijava na LAG natječaj u odnosu na početno stanje što je rezultat održanih informativnih i edukativnih radionica za potencijalne prijavitelje

7.3. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja u budućem razdoblju trebaju pojačati aktivnosti na održavanju informativnih i edukativnih radionica za natječaje na LAG razini kako bi se podigla kvaliteta prijava koje se podnose na natječaj.

8. PROJEKTI SURADNJE

8.1. Analiza

LAG Baranja je u LRS planirao provedbu 3 projekata suradnje kako je prikazano u tablici.

Tablica 17. Planirani projekti suradnje

(kn)

R/b	Naziv projekta	Nositelj	Partneri na projektu	Iznos projekta	Udio LAG Baranja	Status projekta
1.	Projekt suradnje 1. „Naše domaće“	LAG Karašica	LAG Baranja LAG Vuka Dunav LAG Strossmayer	382.282,31	89.000,00	Odluka o odobrenju APPRRR
2.	Projekt suradnje 2. „Turizmom razvijamo područje“	LAG Moslavina	LAG Međimurski doli i bregi LAG Baranja LAG VIP LAG Papuk LAG Srijem	1.200.000,00	146.000,00	Odluka o odobrenju APPRRR
3.	Projekt suradnje 3: Tematsko područje: Povezivanje regija i razmjena iskustva u razvoju lokalnih proizvoda i lokalnih tržnica	LAG Baranja	LAG Vuka Dunav LAG Adrion LAG Središnja Istra	n/p	105.689,38	u fazi pripreme
4.	Ukupno projekti suradnje:				340.689,39 kn	

Podaci iz tablice pokazuju da je do 2019. godine LAG Baranja prijavio u suradnji sa još tri LAG-a na području Osječko-baranjske županije samo **projekt suradnje 1.** pod nazivom „Naše domaće“ u kojem je nositelj LAG Karašica, a partneri su LAG Vuka-Dunav, LAG Strossmayer i LAG Baranja. **Ukupna vrijednost projekta iznosi 382.282,31 kuna, a udio LAG-a Baranja iznosi 89.000,00 kuna.**

Projektom se planira provesti brendiranje domaćih lokalnih proizvoda s područja Osječko-baranjske županije u svrhu njihove prepoznatljivosti i prepoznavanja regije kao tradicionalno gastro turističke ponude. Projekt se odvija u suradnji s Osječko-baranjskom županijom, Prehrambeno-tehnološkim fakultetom u Osijeku i Fakultetom agrobiotehničkih znanosti u Osijeku. Očekivani doprinos u ovom projektu je razvoj lokalnih proizvoda i poticanje ulaska u sustav kvalitete uz suradnju sa znanstvenim institucijama.

Projekt suradnje 2. pod nazivom „**Turizmom razvijamo područje**“ LAG Baranja priprema u suradnji sa još pet kontinentalnih LAG-ova, LAG-om Moslavina, LAG-om Međimurski doli i bregi, LAG-om VIP, LAG-om Papuk i LAG-om Srijem koji imaju međusobno zajedničke i prepoznatljive karakteristike područja (parkovi prirode, vinogorje, kulturne znamenitosti i obilježja). **Planirani iznos projekta je cca 1.200.000,00 kuna**, a nositelj projekta LAG Moslavina. Do kraja 2019. godine projekt se nalazi još u fazi pripreme. Očekivani doprinos projekta je stjecanje znanja i prijenos iskustva u izradi strategije o razviju turizma na lokalnom području i promocija specifičnosti područja pojedinih LAG-ova kao zajednički doprinos razvoju kontinentalnog turizma. U ovom projektu suradnje **LAG Baranja** planira sudjelovati sa **cca 146.000,00 kuna**.

Projekt suradnje 3. Tematsko područje - **Povezivanje regija i razmjena iskustva u razvoju lokalnih proizvoda i lokalnih tržnica**, LAG Baranja planira provesti u suradnji sa LAG-om Adrion i LAG-om Središnja Istra s ciljem povezivanja regija i razmjene iskustva u razvoju lokalnih proizvoda i lokalnih tržnica. Projektom se želi potaknuti suradnja između proizvođača lokalnih proizvoda na području LAG-a Baranja, LAG-a Adrion i LAG-a Središnja Ista u svrhu unaprjeđenja prodaje lokalnih proizvoda i razvoja lokalnih tržnica. Projekt suradnje u 2019. godini je u fazi dogovora.

8.2. Zaključci

Na temelju analize mogu se izreći sljedeći zaključci:

- LAG Baranja planira provesti ukupno 3 projekta suradnje na području Republike Hrvatske većinom kao partner s drugim LAG-ovima
- projekti suradnje u 2019. godine kasne u provedbi i nalaze se većinom u fazi pripreme, prije svega iz razloga jer su LAG-ovi davali prednost provedbi Podmjere 19.2 iz koje se financiraju projekti za lokalne dionike
- projekti suradnje pružaju mogućnost uključivanja sva tri sektora, pa je to dobra prilika da se što veći broj dionika iz civilnog sektora uključi u aktivnosti u provedbi projekata suradnje

8.3. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja u budućem razdoblju trebaju pojačati aktivnosti na provedbi projekata suradnje budući da se kasni u njihovoj provedbi kako bi se dostigli planirani ciljevi i očekivani doprinosi za područje LAG-a Baranja.

U projekte suradnje potrebno je uključiti što više dionika posebno kako bi se kroz njih prenijela iskustva iz drugih LAG područja koja bi moga imati pozitivnu motivaciju da se slične aktivnosti pokrenu na području LAG Baranja kao inovativni projekti.

U projekte suradnje potrebno je uključiti i predstavnike iz civilnog sektora, kako bi sredstva iz LRS barem jednim dijelom bila dostupna civilnom sektoru.

9. JAČANJE KAPACITETA LAG-a BARANJA

9.1. Analiza

Financiranje tekućih troškova i animacije

Troškovi ureda LAG-a i plaće zaposlenika u promatranom razdoblju financirani su **iz Podmjere 19.4.** „Tekući troškovi i animacija“. Financiranje tekućih troškova i animacije regulirano je **Pravilnikom o provedbi Podmjere 19.4.** iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. do 2020. godine.

Alokacija sredstava odobrena za financiranje tekućeg rada LAG-a i animaciju iznosi **1.788.619,27 kn** (238.967,00 euro) što čini **25 % od ukupnog odobrenog iznosa sredstava za Podmjeru 19.2.** (provedba LAG natječaja) i **Podmjeru 19.3.** (projekti suradnje), a konačni obračun će se utvrditi na kraju obračunskog razdoblja na temelju verificiranih, odnosno završenih i isplaćenih projekta.

Ured LAG Baranja zapošljava 3 osobe koji redovito prate provedbu LRS. Ured LAG-a Baranja o svim aktivnostima vezano za natječajne aktivnosti na razini LAG-a redovito izvještava Glavni odbor i Skupštinu LAG-a.

Aktivnosti Glavnog odbora, Nadzornog odbora i Skupštine LAG-a Baranja u izvještajnom razdoblju od 2016. do 2019. godine vidljive su kroz održanih

- 26 sjednica Glavnog odbora
- 4 sjednice Nadzornog odbora
- 7 redovnih Skupština LAG-a (izborne i izvještajne skupštine)

Veći dio odrađenih aktivnosti kroz redovne sastanke i sjednice, organiziran je bez većih financijskih troškova, obzirom se ne isplaćuju nikakve naknade za članove tijela LAG-a.

Aktivnosti za članove LAG-a i ostale dionike s područja LAG-a Baranja organizirane su najvećim dijelom vezano za objavljene natječaje na LAG razini. U promatranom izvještajnom razdoblju organizirane su

- 24 informativne radionice vezano za 6 raspisanih natječaja na LAG razini na kojima je sudjelovalo 153 potencijalnih prijavitelja i članova LAG-a.

Edukacije s ciljem stjecanja novih znanja i razmjene iskustava za zaposlenike i članove LAG-a u promatranom su razdoblju odvijale su se kroz sudjelovanje na

- 49 različitih aktivnosti u organizaciji drugih pravnih osoba (LMH, HMRR, APPRRR, MPS, drugi LAG-ovi) s 9 sudionika, zaposlenika i članova LAG-a.

Aktivnosti na području LAG-a Baranja provedene u organizaciji LAG-a odnose se na

- 22 animacijske aktivnosti (forumi, seminari, radionice, sajmovi i slično) vezano za provedbu LRS i/ili Programa ruralnog razvoja na kojima je sudjelovalo 295 sudionika.

Informiranje javnosti o aktivnostima LAG-a

LAG Baranja je u promatranom razdoblju kontinuirano je radio na promoviranju Programa ruralnog razvoja i Mjere 19 LEADER/CLLD kao i svog djelovanja putem raznih komunikacijskih sredstava.

U promatranom razdoblju LAG Baranja, uz redovnu suradnju s lokalnim medijima koji prate rad LAG-a i događanja koje LAG organizira (Mreža TV, Radio Baranja i Radio Banska kosa, Glas Slavonije) organizirao je:

- objavljivanje svih natječaja na web stanici LAG-a Baranja
- objavljivanje svih otvorenih natječaja putem Radio Baranja
- predstavljanje natječaja za Mjeru 1.1.4. (TO 6.3.1) u televizijskim emisijama na HTV-u i na **STV-u u emisiji „Tema dana“**

Od ostalih aktivnosti važno je spomenuti posebnu medijsku popraćenost manifestacija:

- **Forum „Domaće je na stolu“** (po kojoj je LAG Baranja postao prepoznatljiv i kojom se promoviraju domaći lokani proizvodi) na HTV-u u sklopu emisije **„Dobro jutro, Hrvatska“**
- **provedbu građanske akcije** „Naš doprinos zajednici,, odobrene iz Zaklade Slagalice pod nazivom **„Zajedno do udobnije ljetne pozornice“** kojom se promoviralo očuvanje tradicionalnog baranjskog veza (STV, Osječka TV u više navrata snimala provedbu projekta)

Informacije o aktivnostima i natječajima LAG-a, kao i ostale informacije vezane uz PRR i LEADER, LAG Baranja dijeli putem svojih WEB i Facebook stranica. U protekle **3 godine, kreirano je 167 objava na WEB-u i 88 objava na Facebook-u.**

Izrada promotivnog materijala

Radi bolje promocije LAG-a, provedbe LRS i ostalih aktivnosti izrađeni su i promotivni materijali:

- u 2017. godini 300 kom brošura o provedbi LRS objavom LAG natječaja
- u 2018. godini 200 kom brošura u sklopu projekta EU Baranja,
- u 2019. godini 1 roll-up baner „Domaće je na stolu“ i 300 kom brošura „Domaće je na stolu“ u kojoj je predstavljeno 16 OPG-ova, proizvođača lokalnih proizvoda
- 200 zidnih kalendara ilustriranih odabranim likovnim radovima učenika osnovnih škola sa područja Baranje na temu „Baranja kroz četiri godišnja doba“
- 50 promotivnih šalica sa odabranim motivima na temu „Baranja kroz četiri godišnja doba“
- 100 komada promotivnih majici
- 300 komada kemijskih olovaka

Svi promo materijali sadrže logo LAG-a te potrebnu oznaku sufinanciranja kako bi se pojačala vidljivost sufinanciranja kroz LEADER Mjeru iz PRR.

9.2. Zaključci

Zbog provedbe LAG natječaja najveći dio aktivnosti usmjeren je na administrativne poslove koji je prilično opsežan i za zaposlenike LAG-a svaka slijedeća faza u provedbi projekta od odobravanja do konačne isplate predstavlja novo učenje.

Iako su stečena iskustva i znanja vezano za provedbu LRS i Mjere iz LRS i PRR kao i upoznavanje sa procesom kontrole u APPRRR i Agronet sustavom korisna za daljnji rad LAG-a, potrebno je veću pažnju posveti animaciji stanovništva na području LAG-a organiziranjem promidžbenih događanja kako bi se povećala vidljivost rada LAG-a i javnost upoznala sa ostvarenim rezultatima LAG-a o provedbi LRS kroz objavljene LAG natječaje.

9.3. Preporuke

Upravljačka tijela LAG-a Baranja u budućem razdoblju trebaju i dalje provoditi aktivnosti koje doprinose jačanju kapaciteta.

Preporučuje se dodatno provoditi animaciju terena i uključivanje LAG-a u lokalna zbivanja i lokalne manifestacije u kojima će se LAG pojaviti kao suorganizator ili sudionik kako bi se povećala njegova vidljivost.

Ovo je osobito značajno u idućem razdoblju u kojem treba raditi na pripremi dokumentacije za izradu nove LRS za programsko razdoblje 2021.-2027 godine kako bi se pridobili lokalni dionici za aktivno sudjelovanje u njezinoj izradi.

10. ANALIZA ODGOVORA IZ UPITNIKA

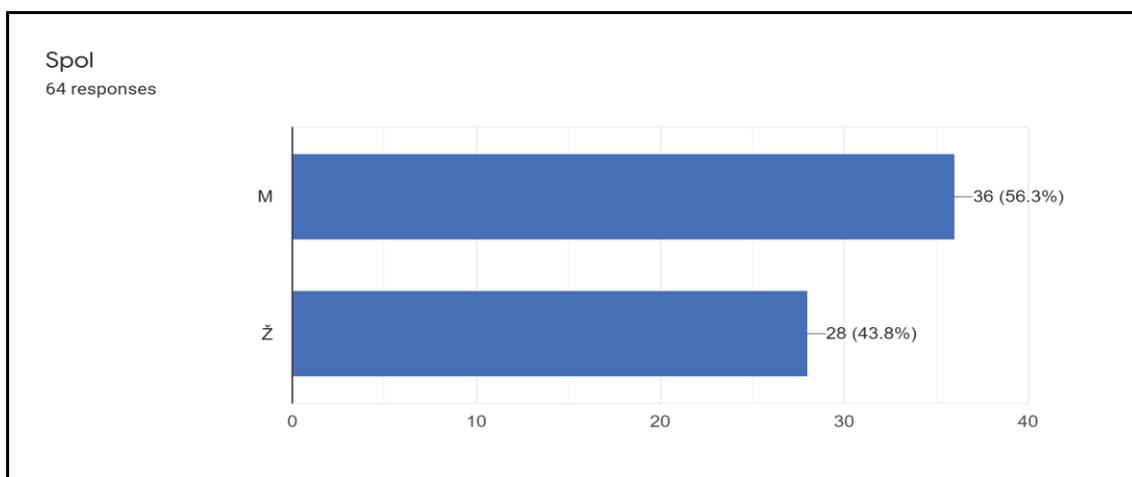
10.1. Anketni upitnik

Za potrebe procjene dosadašnjeg rada LAG Baranja, odnosno potrebe samoevaluacije provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a, a kako bi se ispitalo mišljenje javnosti, napravljen je Upitnik s 13 kratkih pitanja.

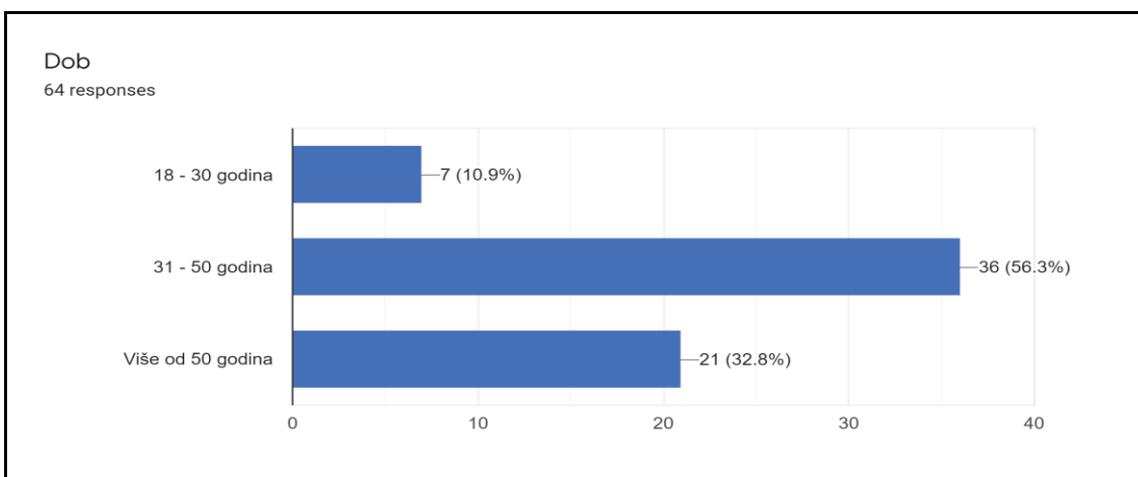
Upitnik je objavljen na Web stranici i Facebook stranici LAG-a Baranja i na taj način bio je javno dostupan. Ispitanici su mogli ispuniti upitnik i odgovoriti na pitanja iz Upitnika u razdoblju od **20.11.2020. do 30.11.2020. godine**. Članovima LAG-a dostavljena je obavijest o anketi putem e-maila uz poziv da daju svoje odgovore. Upitnik je ispunilo **64 ispitanika** od kojih je **51 ispitanik s područja LAG-a**, a **13 ispitanika je izvan područja LAG-a**. U nastavku se predstavljaju rezultati anketnog upitnika.

10.2. Rezultati anketnog upitnika

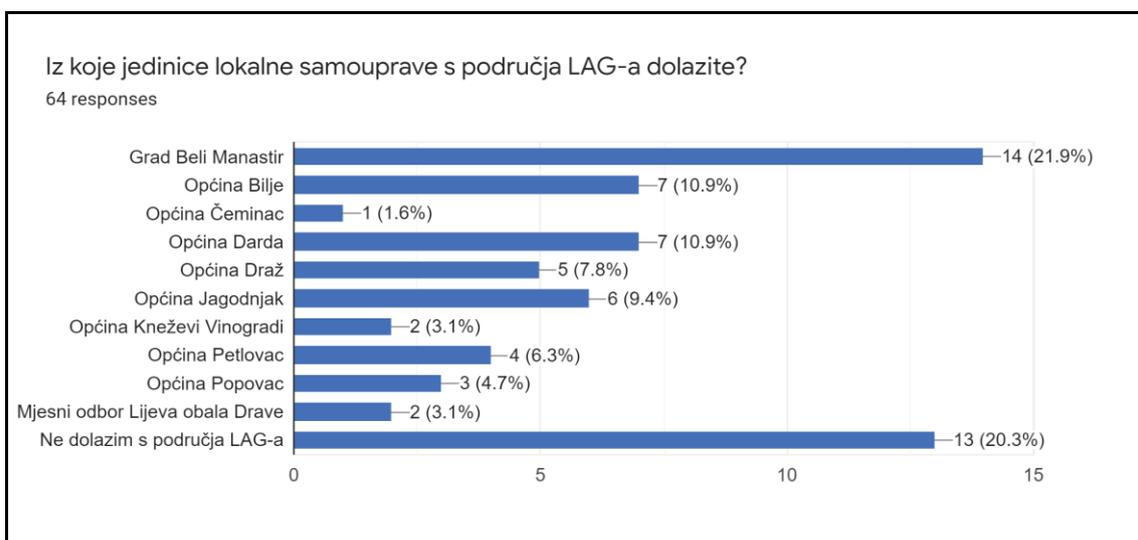
Početna pitanja u Anketi namijenjena su kako bi se pobliže odredila spolna i dobna struktura samih ispitanika, područje, te sektor iz kojeg dolaze. Rezultati su prikazani u grafikonima.

Podaci pokazuju da je većina osoba koja je ispunila upitnik muškog spola (56,2%), a značajan udio čine i osobe ženskog spola (43,8%).

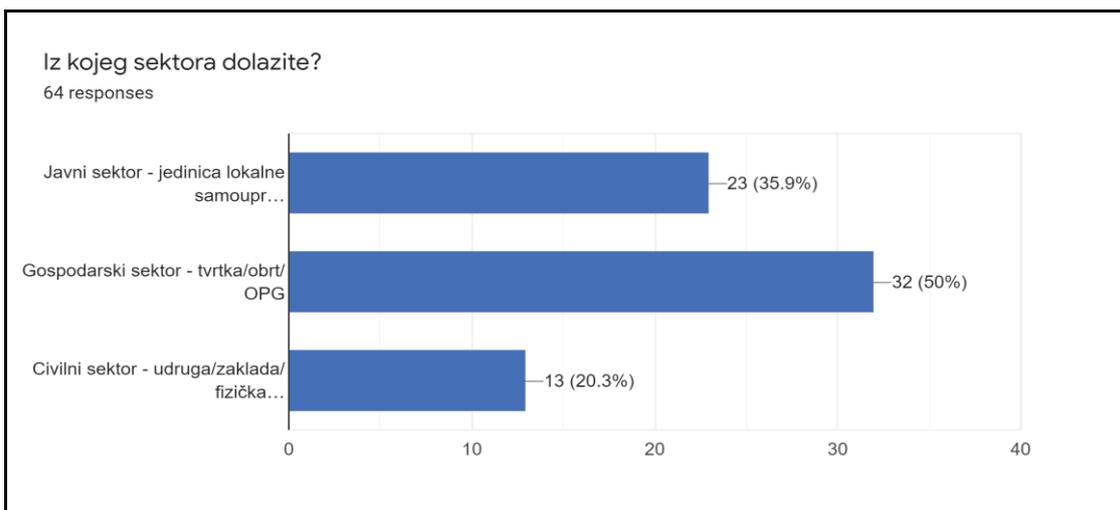

Prema dobnoj strukturi vidljivo je kako je većina ispitanika srednjih godinama, odnosno u rasponu od 31 do 50 godina (36 ispitanika ili 56,3%), mladi od 18 do 31 godine zastupljeni sa 10,9% (7 ispitanika), a stariji od 50 godina zastupljeni sa 32,8 % (21 ispitanik).

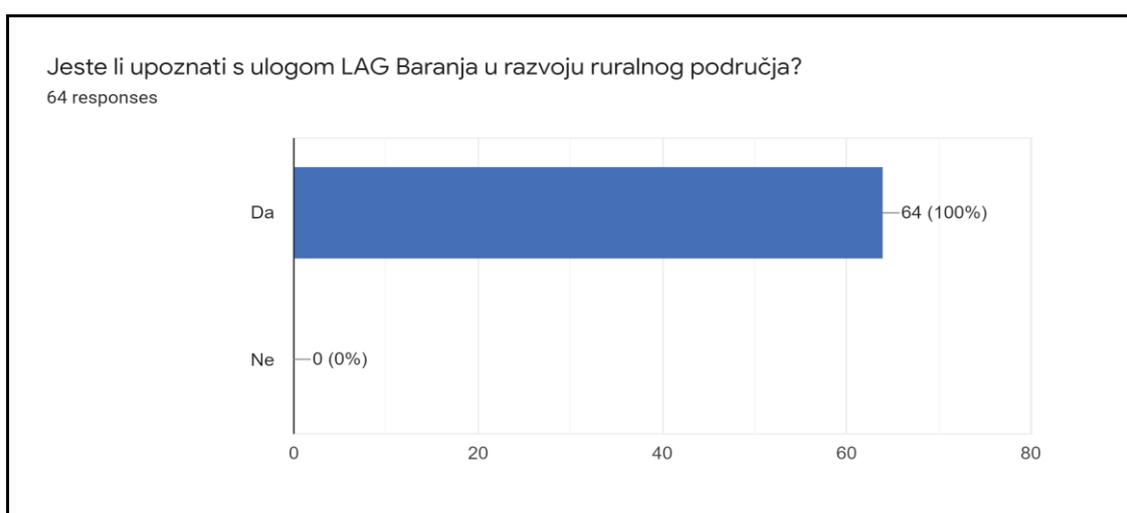

Prema strukturi jedinica lokalne samouprave iz koje ispitanici dolaze, vidljivo je kako su sve jedinice lokalne samouprave zastupljene, no međutim u strukturi značajno odstupa Grad Beli Manastir iz kojeg dolazi 14 ispitanika (21,9%) od ukupnog broja ispitanika. Takva neravnomjerna zastupljenost može se obrazložiti time što je Grad Beli Manastir najveće naselje na području LAG-a.

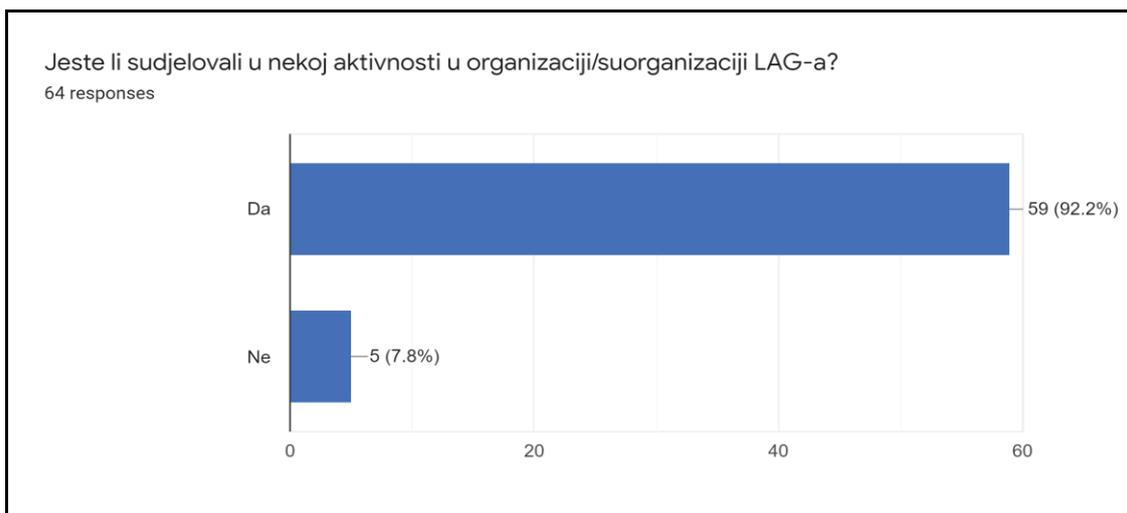
Podaci pokazuju značajnu zastupljenost ispitanika koji dolaze izvan LAG područja što je rezultat aktivnosti koje je u promatranom razdoblju LAG Baranja proveo na svom i izvan svoga područja povezujući ljude kroz animacijske i druge aktivnosti.

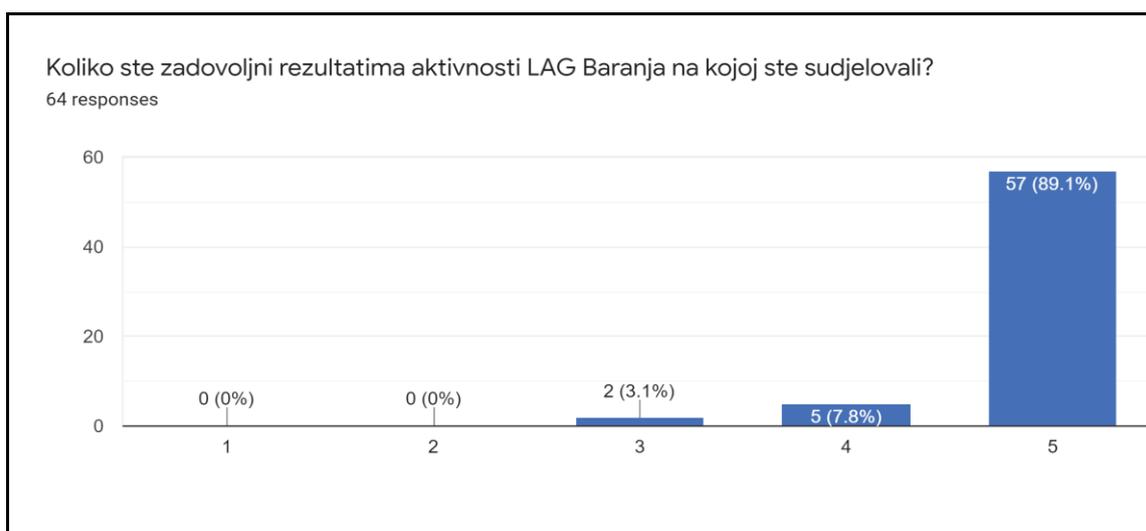
Prema strukturi sektora iz kojeg ispitanici dolaze zastupljena su sva tri sektora: javni, civilni i gospodarski, a nešto značajniji broj ispitanika (50%) dolazi iz gospodarskog sektora. Rezultati predstavljaju pozitivan pokazatelj jer održivi razvoj lokalne zajednice ovisi o uključenosti dionika sva tri sektora.

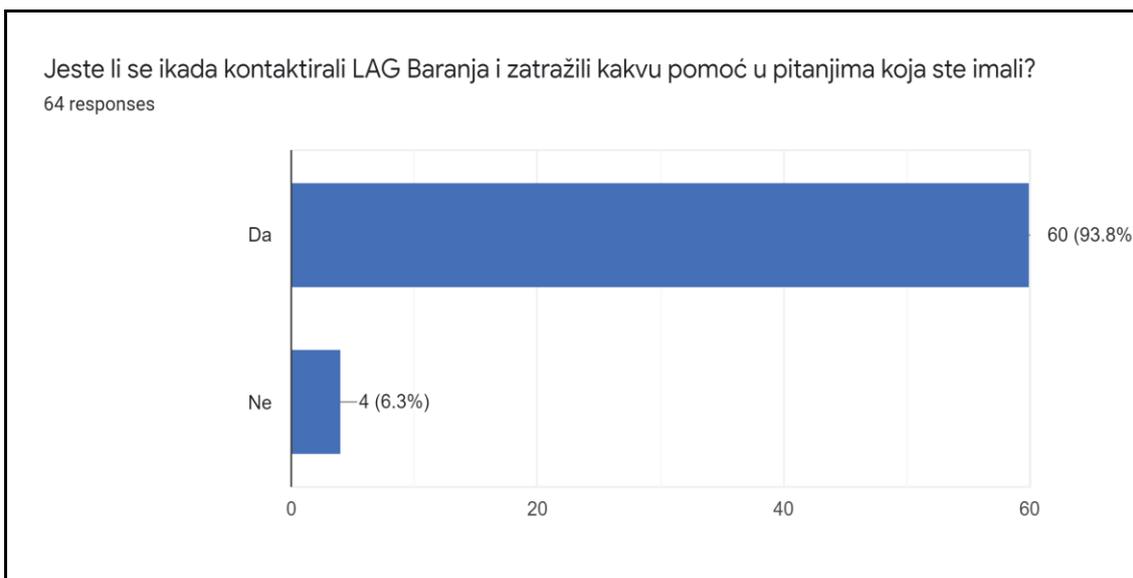
Na pitanje „Jeste li upoznati s ulogom LAG-a u razvoju ruralnog područja?“ svih 64 ispitanika (100%) je odgovorilo s „DA“ i to je pokazatelj kako je upravljačka struktura LAG Baranja u promatranom razdoblju učinila značajne napore da dionicima objasni ulogu LAG-ova u razvoju ruralnih područja. Animacijske aktivnosti, organizirane radionice, medijski nastupi i volonterske aktivnosti provedene u organizaciji LAG Baranja rezultirali su prihvaćanjem LAG-a kao jednog od značajnih čimbenika u razvoju ruralnog područja Baranje.

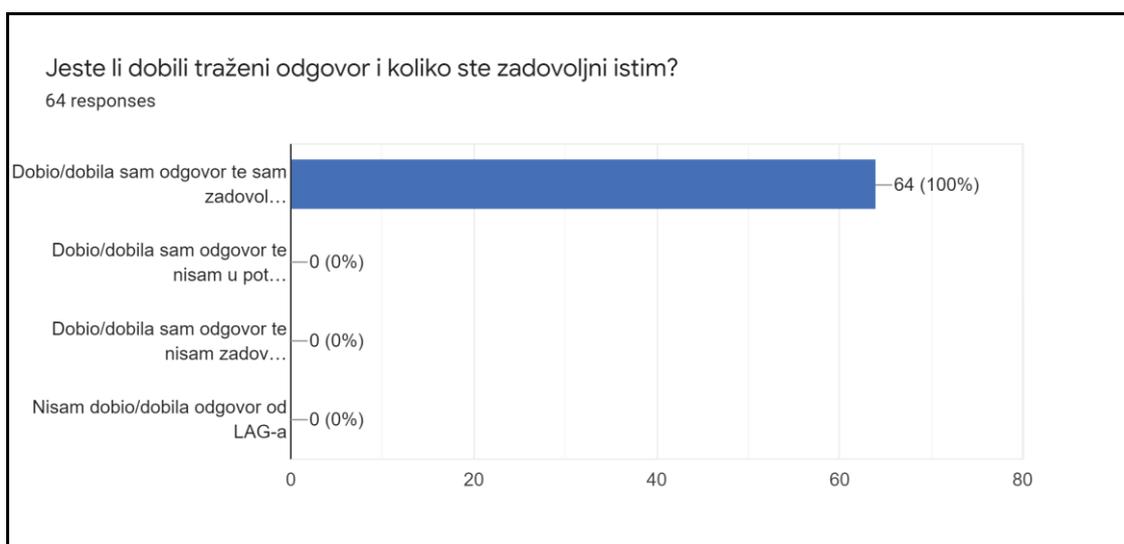
Na pitanje o sudjelovanju na nekoj od aktivnosti LAG Baranja 59 ispitanika (92,2%) je odgovorilo potvrdno, a samo 5 osoba (7,8%) je odgovorilo negativno. Ovako visok udio pozitivnih odgovora pokazuje da LAG Baranja ima aktivnu i pozitivnu organizacijsku ulogu na svom području.

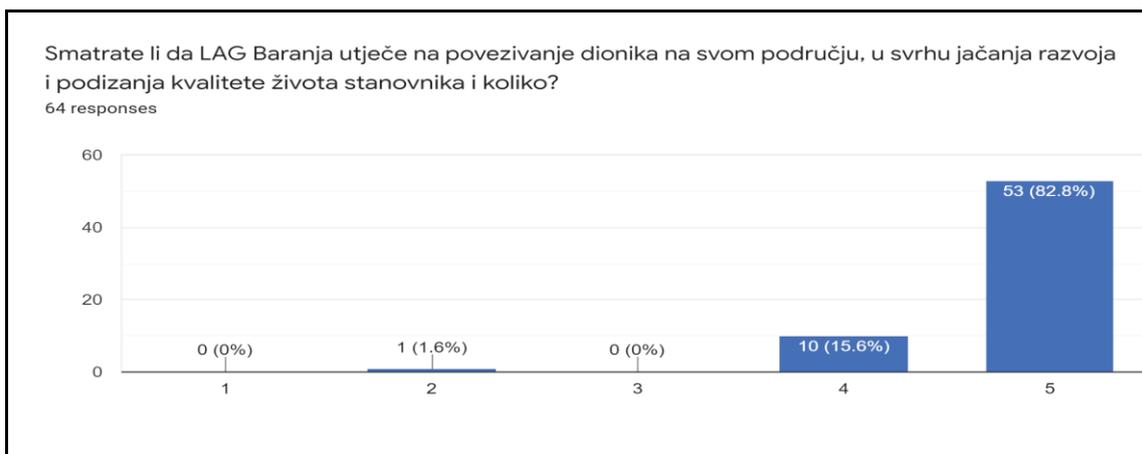
Odgovori ispitanika na pitanje o zadovoljstvu rezultatima aktivnosti LAG Baranja gdje je 57 dionika (89,%) je dodijelilo najvišu ocjenu, a prosječna ocjena 4,86 pokazuje visok stupanj zadovoljstva ispitanika aktivno uključenih u aktivnosti LAG-a.

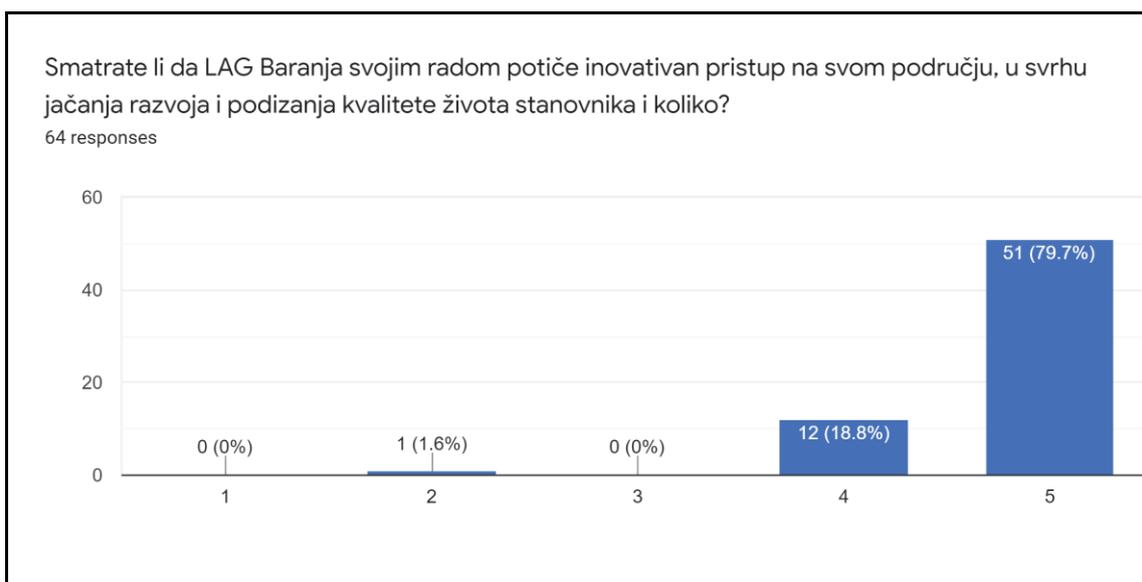
Rezultati odgovora na pitanje „Jeste li ikad kontaktirali LAG Baranja i zatražili kakvu pomoć u pitanjima koja sete imali“? gdje je 60 ispitanika ili 93,8% odgovorilo potvrdno sugerira kako je većina dionika imala kontakte ili bila uključena u aktivnosti rada LAG-a.

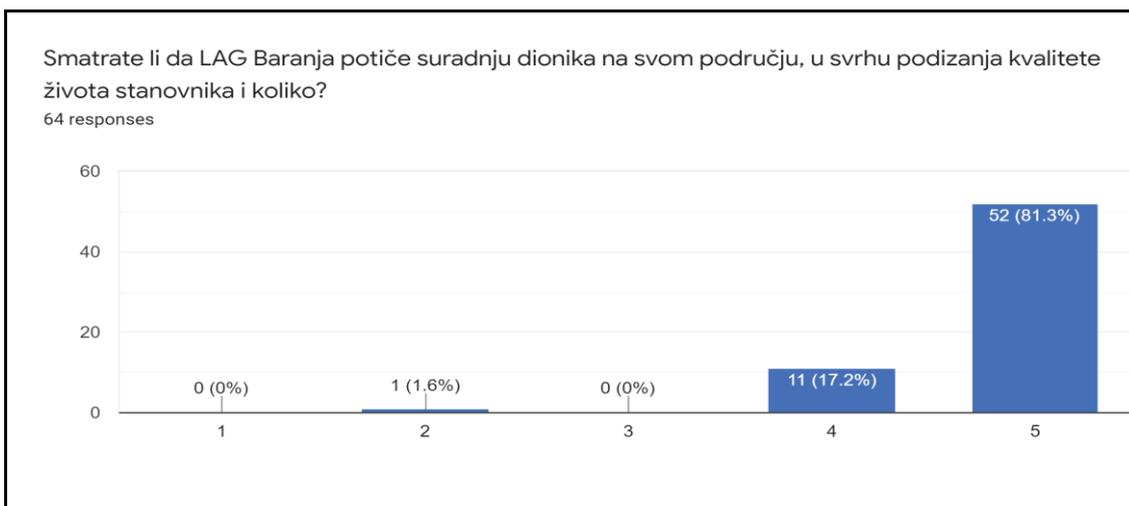
Odgovori na pitanje jesu li ispitanici dobili traženi odgovor i koliko su bili zadovoljni odgovorom na svoje pitanje 64 dionika (100%) su odgovorila potvrdno i to je pokazatelj povjerenja koje ispitanici imaju prema upravljačkoj strukturi i zaposlenicima LAG Baranja.

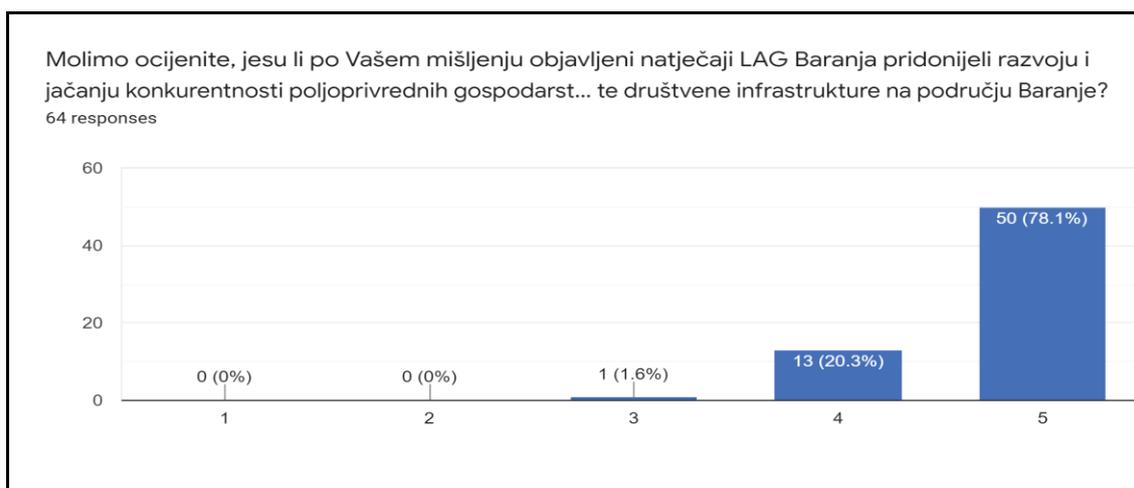
Na pitanje koje „U kojoj mjeri smatrate da LAG utječe na povezivanje dionika na svom području, u svrhu jačanja razvoja i podizanje kvalitete života stanovnika i koliko?“ ponuđene su ocjene od 1 (ne utječe uopće), pa do 5 (utječe u velikoj mjeri). Prosječna ocjena svih odgovora ispitanika iznosi 4,77 i pokazuje pozitivnu percepciju LAG-a Baranja na povezivanju dionika i to je kapital koji treba zadržati u idućem razdoblju.

Odgovori na pitanje „Smatrate li da LAG Baranja u svom radu potiče inovativan pristup u svrhu jačanja razvoja i podizanja kvalitete života stanovnika i koliko?“ gdje je 51 ispitanik (79,7%) dao ocjenu 5 (utječe u velikoj mjeri) i prosječna ocjena 4,77 pokazuje kako LAG Baranja ima izrazito visoku pozitivnu percepciju po pitanju inovativnih pristupa kod ispitanika i članova LAG-a. To stvara obvezu visokih očekivanja i idućem razdoblju koju će biti potrebno opravdati daljnjim inovativnim pristupima razvoju ruralnih područja.

Odgovori na pitanje „Smatrate li da LAG Baranja potiče suradnju na svom području u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika i koliko“? 52 ispitanika (81,3%) je dalo najvišu ocjenu, a prosječna ocjena svih ispitanika iznosi 4,78 što je pokazatelj da je LAG u promatranom razdoblju evaluacije značajno pridonio poticanju suradnje na LAG području.

Ocjena i odgovori ispitanika na pitanje koliko su po njihovom mišljenju objavljeni natječaji LAG Baranja pridonijeli razvoju i jačanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava na LAG području, gdje je 50 ispitanika (78,1%) dalo najvišu ocjenu pokazuju visoku razinu zadovoljstva ispitanika objavljenim natječajima u kojima se upravljačka struktura odlučila pomoći većem broju mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava na LAG području, te da je LRS u promatranom razdoblju u velikom dijelu opravdala svoja očekivanja kod dionika.

Na kraju ankete ispitanici su imali priliku dati prijedloge kako poboljšati djelovanje LAG-a na području koje obuhvaća. Odgovorilo je 11 ispitanika. Odgovori ispitanika prikazani su u izvornoj formi u sljedećem okviru.

Imate li kakav prijedlog kako poboljšati djelovanje LAG Baranja u idućem razdoblju i molimo navedite ga.

11 responses

Osnažiti LAG dodatnim ljudskim resursima

Nemam prijedloga, budući da rade izvrsno.

Što više moguće narednih natječaja Ruralnog razvoja implementirati putem LAG-a Baranja.

I dalje nastaviti osluškivati potrebe gospodarstva i poljoprivrede, i dalje se povezivati s drugim Lag-ovima i drugim dionicima i povezivati Baranju na državnom nivou, te ju uklopiti u EU regije. Ići još korak dalje u skladu s novim razdobljem 21 - 27.

nemam

Više se angažirati na projektima

Radne sastanke, radionice i stručna predavanja, pokušati organizirati u većoj mjeri u popodnevnim i večernjim satima (izvan radnog vremena) radi mogućnosti prisustva.

Samo tako nastavite.

Veća prisutnost u lokalnim medijima (radiostanicama, web-portalima).

Prijava na projekte iz drugif izvora financiranja

10.3. Zaključci

Analizom odgovora iz Anketnog upitnika može se izvesti zaključak da su dionici ruralnog razvoja zadovoljni radom LAG-a te aktivnostima koje LAG provodi.

Visoka razina povjerenja koju ispitanici i dionici ruralnog razvoja pokazuju prema LAG Baranja stara obvezu održati to povjerenje u budućem razdoblju što je veliki izazov za upravljačku strukturu i zaposlenike LAG-a.

10.4. Preporuke

U idućem razdoblju Ured LAG Baranja treba u pravilnim razmacima pozivati dionike da sudjeluju u sličnim anketnim upitnicima kako bi se dobila potreban povratna informacija kako dionici ruralnog razvoja na LAG području ocjenjuju rad i ulogu LAG-a. Odgovori iz ankete trebaju biti poticaj za kvalitetniji rad, ali i rana upozorenja ukoliko je nešto potrebno mijenjati u radu.

11. OPĆI ZAKLJUČCI I PREPORUKE

11.1. Opći zaključci

Pravila provedbe CLLD strategije zahtijevaju dosljedno poštivanje zacrtanih smjernica unutar Lokalne razvojne strategije (LRS) LAG-a Baranja. Svako odstupanje od postavljenih ciljeva unutar strategije traži promjene LRS koje su povezane s dugotrajnim postupkom.

Vežano za provedbu LRS LAG-a Baranja u razdoblju 2016. do 2019. godine izvedeni su zaključci kako slijedi:

- U razdoblju od 2016. do 2019. godine LAG Baranja je uskladio i dva puta mijenjao svoju LRS vežano uz raspodjelu financijskih sredstava i promjenu pokazatelja ali ciljevi nisu mijenjani.
- Pri provedbi Mjere 19 LEADER/CLLD potrebno je slijediti i ostale strateške dokumente relevantne za područje LAG-a. Na regionalnoj razini to je županijska regionalna strategija Osječko-baranjske županije. Na nacionalnoj razini ključni strateški dokument je Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine (PRR).
- Prema pravilima PRR projekti koji se provode u okviru Mjere 19 LEADER/CLLD u programskom razdoblju 2014.-2020. godine financirani su samo iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i moraju u okviru LEADER metode doprinostiti fokus području 6B – Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima. U provedbi LRS LAG Baranja se pridržava pravila iz PRR, a sama strategija usklađena je s nadređenim strateškim dokumentima.
- Provedba Lokalne razvojne strategije u razdoblju od 2016.-2019. godine ovisila je o nizu faktora koji su dijelom bili izvan dosega utjecaja samog LAG-a. Nacrt dokumentacije potrebne za raspis LAG natječajaja pripremala je APPRRR na temelju posljednjeg objavljenog natječajaja na nacionalnoj razini. LAG je mogao raspisati samo one natječajaje za koje je APPRRR pripremio nacrt dokumentacije i odobrio aktivaciju.
- APPRRR je tijekom 2018. godine i prvoj polovici 2019. pripremio nacrt dokumentacije za LAG natječajaje koji su sukladni tipovima operacija TO 6.3.1., TO 7.4.1., TO. 4.1.1. i TO 4.2.1. na nacionalnoj razini jer je za navedene natječajaje bio najveći interes na terenu.
- Odobravanje projekata na LAG razini obavlja se po strogo određenim procedurama, sukladno LRS i Pravilniku o odabiru projekata. Nakon što se odobri projekt na LAG razini APPRRR provodi dodatne kontrole. To dovodi do produljenja rokova odlučivanja i izaziva određeno nezadovoljstvo ovakvim sustavom provedbe LEADER-a.
- Korisnici su se mogli odlučiti hoće li svoj projekt prijaviti na natječaj na nacionalnoj razini ili na LAG razini gdje su uvedeni i dodatni kriteriji prilagođeni potrebama LAG područja. Propisanim procedurama bilo je izričito zabranjena istodobna prijava projekta na nacionalnoj i na LAG razini. Iskustvo pokazuje kako su prijavitelji na nacionalne natječajaje brže dolazili do odluka o financiranju u odnosu na korisnike koji su se javili na LAG natječaj.

- Za sve dionike koji su sudjelovali u provedbi LEADER-a to je novo iskustvo koje dovodi do izgradnje potrebnih ljudskih kapaciteta na LAG području, čime se osigurava bolji završetak ovog obračunskog razdoblja i pripreme za bolju i učinkovitiju provedbu LEADER-a u novom obračunskom razdoblju.
- LAG je na svom području neprekidno provodio aktivnosti animacije kako bi informirao što veći broj potencijalnih korisnika potpore iz LRS i Programa ruralnog razvoja.
- U izvještajnom razdoblju LAG Baranja je surađivao s lokalnim razvojnim agencijama i kroz provedbu svojih aktivnosti na provedbi LRS nastojao je obuhvatiti što veći broj dionika kako bi što snažnije utjecao na razvoj područja.
- Ured i upravljačka tijela LAG Baranja održavaju suradnju i potrebne kontakte s JLS i ostalim članovima LAG-a, mjerodavnim županijskim odjelima i institucijama, te ostalim LAG-ovima iz RH i susjednih zemalja. Suradnja je osobito dobra sa predstavnicima JLS-a koji pokazuju razumijevanja za problematiku rada LAG-a i shvaćaju važnost provedbe LEADER-a u budućnosti. To se odnosi prije svega na osnaživanje ljudskih kapaciteta za provedbu EU projekata bez kojih neće biti značajnijeg razvoja područja Baranje.
- U razdoblju od 2016. do 2019. godine LAG Baranja je donio odluke i odobrio projekte na LAG natječajima koji čine više od 96,9 % planiranih sredstava za provedbu Podmjere 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije”. Odobrenim sredstvima financira se 58 projekata, koji se većinom nalaze u fazi provedbe.
- Provedbom 42 projekta ojačat će se poslovanje malih poljoprivrednih gospodarstava na LAG području, dok je 16 projekata odobreno u svrhu promicanja društvene uključenosti i korištenja lokalne društvene infrastrukture radi poboljšanja uvjeta života u ruralnom sredinama.
- Provedbom 42 projekta namijenjenih malim poljoprivrednim gospodarstvima očekuje se zadržavanje i otvaranje najmanje 13 radnih mjesta što je značajan doprinos LAG-a, sukladno raspoloživim sredstvima, za razvoj ruralnog područja Baranje.
- Rezultat provedbe LRS su povećana potporna sredstva u iznosu od 6.601.616,83 kn koja će doći na područje LAG-a Baranja čime će se ojačati financijski kapaciteti malih poljoprivrednih gospodarstava potrebni za ostvarenje ciljeva u odobrenim projektima koji se odnose na modernizaciju poslovanja i povećanje ekonomske vrijednosti gospodarstava.
- Nositelji malih poljoprivrednih gospodarstava koji su ostvarili potporu najbolji su promotori aktivnosti LAG Baranja i LEADER metode, osobito za iduće programsko razdoblje. Neki od projekata koji u sebi imaju inovativni sadržaj poslužit će kao primjeri dobre prakse za iduće programsko razdoblje. Na taj način stvorit će se dodana vrijednost LEADER metode u kvaliteti provedenih projekata što će dovesti do poboljšanja do kojih ne bi došlo da nisu bili odobreni na LAG razini.
- Provedbom projekata odobrenih JLS utjecat će se na poboljšanje infrastrukture i povećanje kvalitete života za stanovništvo na području LAG-a Baranja.

- LAG Baranja započeo je u 2019. godini s provedbom projekta suradnje „Naše domaće“ kroz Podmjeru 19.3.2. „Provedba aktivnosti suradnje LAG-a” kojim se potiče razvoj lokalnih proizvoda i ulazak u neobvezni sustav kvalitete pod nazivom Golden Panonian Quality.
- U promatranom razdoblju stvorena je dodana vrijednost na LAG području što se očituje kroz uključenost dionika u donošenju odluka na razini LAG-a. Sva tri sektora (gospodarski, javni i civilni) bila su aktivno uključena u donošenju odluka o odabiru projekata na LAG razini.
- Aktivnostima LAG-a povećan je socijalni kapital jer je povećano međusobno povjerenje dionika LAG-a te su unaprijeđene vještine i sposobnosti zaposlenika i dionika LAG-a u sposobnostima upravljanja javno-privatnim novčanim sredstvima.

Zaključno, može se reći kako podaci govore da je LAG Baranja postao prepoznatljiva i relevantna udruga na svom području koju respektiraju drugi LAG-ovi, ali i tijela nadležna za provedbu LEADER-a (APPRRR i Ministarstvo poljoprivrede). LRS LAG Baranja provodi se kvalitetno i u skladu s rokovima i planiranom dinamikom što potvrđuje činjenica da su svi od strane LAG-a odobreni projekti, uspješno prošli administrativnu kontrolu i odobrenje od strane APPRRR-a.

11.2. Opće preporuke

U idućem razdoblju upravljačka tijela LAG-a Baranja trebaju:

- za investicijske projekte tražiti da se kombiniraju s mekim „soft” sadržajima kao što su razvoj novih proizvoda, modela, programa koji će doprinosti inovacijama na LAG području
- raspršenost i niski iznosi potpore nisu slabost LRS, ali u idućem razdoblju treba raditi na ciljanoj usmjerenosti projekata s većim iznosima potpore, te tražiti da projekt bude povezan u cjelovit proizvod za tržište. Projekte treba povezati na temu lokalnog proizvoda tako da se on prodaje na lokalnim tržnicama ili kroz povezanu lokalnu prodaju izravno ili putem e- platforme
- LAG Baranja treba kod prijavitelja pobuditi želju za traženje novih inovativnih projektnih sadržaja i pristupa koji će biti zanimljivi i za druge LAG-ove u Republici Hrvatskoj tako da mogu poslužiti kao primjeri dobre prakse
- LAG Baranja treba poticati prijavitelje da više surađuju s potpornim institucijama na LAG području, te znanstvenim i istraživačkim institucijama na regionalnoj o nacionalnoj razini kako bi se potaknula kreativnost i inovativnost što je preduvjet opstanka na tržištu
- veća pozornost treba se posvetiti uključivanju mladih i starijih osoba te ranjivih skupina u projekte, te u uključivanje udruga i civilnog sektora korištenjem sredstava iz drugih ESIF fondova kako bi se održala unutrašnja dinamika i struktura LAG-a.

Članovi povjerenstva za evaluaciju:

1. Stipan Kovačić, predsjednik _____

2. Jasna Petrović, član _____

3. Stanko Dabić, član _____

Izvešće usvojeno na Redovnoj skupštini LAG-a „Baranja“ održanoj 11. prosinca 2020. godine u Belom Manastiru.

Predsjednik LAG Baranja:

MP _____
/Stipan Kovačić /

Prilog 1.

UPITNIK

Procjena dosadašnjeg rada LAG-a „Baranja“ – Evaluacija provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a

Upitnik je sastavljen za potrebe prikupljanja podataka za vrednovanje rada LAG-a i provedbe Lokalne razvojne strategije LAG-a „Baranja“ za razdoblje 2016.-2019. Ispunjavanje upitnika traje 5 minuta, te je u potpunosti anonimno. Molimo Vas da pomognete rad LAG Baranja kako bismo mogli relevantne podatke s terena objediniti u Evaluacijsko izvješće o provedbi Lokalne razvojne strategije LAG-a u razdoblju do 2019. godine.

Više o LAG „Baranja“ možete pronaći na web stranici <http://lag-baranja.hr/>.

Spol:

M
Ž

Dob:

18 – 30 god.
31 – 50 god.
više od 50 god.

Iz koje jedinice lokalne samouprave s područja LAG-a dolazite?

Grad Beli Manastir
Općina Bilje
Općina Čeminac
Općina Darda
Općina Draž
Općina Jagodnjak
Općina Kneževi Vinogradi
Općina Petlovac
Općina Popovac
Mjesni odbor Lijeva obala Drave
Ne dolazim s područja LAG-a

Iz kojeg sektora dolazite?

Javni sektor - jedinica lokalne samouprave/javna ustanove/javno poduzeće
Gospodarski sektor - tvrtka/obrt/OPG
Civilni sektor - udruga/zaklada/fizička osoba

Jeste li upoznati s ulogom LAG Baranja u razvoju ruralnog područja?

Da
Ne

Jeste li sudjelovali u nekoj aktivnosti u organizaciji/suorganizaciji LAG-a?

Da

Ne

Koliko ste zadovoljni rezultatima aktivnosti LAG Baranja na kojoj ste sudjelovali?

1 (nisam zadovoljan/zadovoljna) – 5 (jako sam zadovoljan/zadovoljna)

Jeste li se ikada kontaktirali LAG Baranja i zatražili kakvu pomoć u pitanjima koja ste imali?

Da

Ne

Jeste li dobili traženi odgovor i koliko ste zadovoljni istim?

Dobio/dobila sam odgovor te sam zadovoljan/zadovoljna istim

Dobio/dobila sam odgovor te nisam u potpunosti zadovoljan/zadovoljna istim

Dobio/dobila sam odgovor te nisam zadovoljan/zadovoljna istim

Nisam dobio/dobila odgovor od LAG-a

Smatrate li da LAG Baranja utječe na povezivanje dionika na svom području, u svrhu jačanja razvoja i podizanja kvalitete života stanovnika i koliko?

1 (ne utječe uopće) – 5 (utječe u velikoj mjeri)

Smatrate li da LAG Baranja svojim radom potiče inovativan pristup na svom području, u svrhu jačanja razvoja i podizanja kvalitete života stanovnika i koliko?

1 (ne potiče uopće) – 5 (potiče u velikoj mjeri)

Smatrate li da LAG Baranja potiče suradnju dionika na svom području, u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika i koliko?

1 (ne potiče uopće) – 5 (potiče u velikoj mjeri)

Molimo ocijenite, jesu li po Vašem mišljenju objavljeni natječaji LAG Baranja pridonijeli razvoju i jačanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, te društvene infrastrukture na području Baranje?

1 (nisu pridonijeli uopće) – 5 (pridonijeli su u velikoj mjeri)

Imate li kakav prijedlog kako poboljšati djelovanje LAG Baranja u idućem razdoblju i molimo navedite ga.